

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 22.02.2022 № 3-3

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету Національним агентством України з
питань виявлення, розшуку та управління активами,
одержаними від корупційних та інших злочинів**

Київ 2022

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (стаття 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату».

Відповідно до цього закону повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	6
РЕКОМЕНДАЦІЇ	10
1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ	13
2. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ (ПРОПОЗИЦІЙ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО КОНТРОЛЬНОГО ЗАХОДУ	15
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ	17
3.1. Нормативно-правове регулювання питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів	17
3.2. Організаційні питання діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів	20
4. ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА КЕРІВНИЦТВО ТА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ	22
4.1. Планування та здійснення видатків державного бюджету	22
4.2. Аналіз виконання показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 6431010	26
4.3. Використання коштів державного бюджету: - видатки на оплату праці, - видатки на придбання основних засобів, обладнання та інвентарю, - видатки на комунальні та інші послуги	31
5. СТАН ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ З ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ	47
6. ОЦІНКА СТАНУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	57

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочена назва	Повна назва
Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456 -VI
Цивільний кодекс	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV
Закон № 117	Закон України від 19.09.2019 № 117-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади»
Закон № 772	Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»
Закон № 889	Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу»
Закон № 922	Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі»
Закон № 1082	Закон України від 15.12.2020 № 1082-IX «Про Державний бюджет України на 2021 рік»
Закон № 1774	Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»
Закон № 2629	Закон України від 23.11.2018 № 2629-VIII «Про Державний бюджет України на 2019 рік»
Закон № 3855	Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII «Про державну таємницю»
КЕКВ	код економічної класифікації видатків бюджету
КПКВК	код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету
КПКВК 6431010	бюджетна програма за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»
КСЗІ	комплексна система захисту інформації
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
МТУ	Міжрегіональні територіальні управління
Наказ № 1247	Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.10.2011 за № 1219/19957
Наказ № 1536	Наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27.12.2010 за № 1353/18648
Національне агентство, АРМА	Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
Постанова № 414	Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.1994 № 414 «Про види, розміри і порядок надання компенсації громадянам у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці»
Постанова № 228,	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ»
Порядок № 228	
Постанова № 1001,	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»
Порядок № 1001	

Скорочена назва	Повна назва
Постанова № 15	Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів»
Постанова № 613, Положення № 613	Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 613 «Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»
Постанова № 816	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 816 «Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»
Постанова № 1062, Основні засади № 1062	Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 «Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011р. № 1001»
ДСанПІН 3.3.2.007-98	Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПІН 3.3.2.007-98, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.12.1998 № 7

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Законами про Державний бюджет України на 2019–2021 роки головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем за КПКВК 6431010 визначено Національне агентство. В охопленому аудитом періоді Національним агентством за КПКВК 6431010 не забезпечено обґрунтованого планування та продуктивного використання бюджетних коштів. Протягом 2019–2021 років за КПКВК 6431010 Національним агентством загалом використано 521 982,7 тис. грн коштів загального фонду держбюджету, з них 433 003,2 тис. грн на утримання центрального апарату та 88 979,5 тис. грн – МТУ АРМА, з яких непродуктивно – 412,5 тис. грн та з порушенням вимог законодавства – 48 917,4 тис. гривень. Із порушенням законодавства про публічні закупівлі здійснено закупівлі на суму 2 184,5 тис. гривень. Крім того, через управлінські недоліки не використано 38 802,4 тис. грн із загального обсягу відкритих асигнувань та недоотримано в дохід бюджету 1 225,0 тис. гривень.

Загалом у 2019–2021 роках Національному агентству передбачено видатків загального фонду держбюджету (з урахуванням змін) у сумі 689 870,1 тис. грн, з яких використано лише 75,7 відсотка. За відсутності зареєстрованих у Державній казначейській службі України бюджетних зобов'язань у 2019–2021 роках бюджетні асигнування у сумі 129 085,4 тис. грн не відкривались, а відкриті асигнування у сумі 38 802,4 тис. грн через управлінські недоліки не використані.

Невикористання бюджетних призначень спричинено насамперед надмірним і необґрунтованим плануванням видатків, управлінськими недоліками та невиконанням поставальниками договірних відносин у частині поставки обладнання для Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі – Реєстр) .

Так, обсяг видатків при складанні проектів кошторисів на оплату праці визначався виходячи з граничної чисельності працівників МТУ АРМА у кількості 240 осіб, визначеної постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (із змінами). Водночас чисельність працівників таких управлінь, яка затверджена штатними розписами, становила 84 особи. Зазначене свідчить про недотримання вимог пункту 20 Порядку № 228, згідно з яким головні розпорядники повинні враховувати об'єктивну потребу в коштах розпорядників нижчого рівня виходячи, поряд з іншим, з їх штатної чисельності.

Аудитом встановлено, що Національне агентство у 2019–2021 роках не забезпечило належного планування і розподілу бюджетних асигнувань, що спричинило коригування річних показників за статтями витрат у затверджених кошторисах. Численні коригування розрахунків витрат як невід'ємних кошторису зумовлювались внесенням до них непередбачених раніше витрат на

придбання товарів чи послуг, тобто планування використання коштів фактично здійснювалося у ручному режимі.

Внаслідок недотримання принципів бюджетної політики щодо жорсткої економії бюджетних коштів, обґрунтованості витрат розрахунками до бюджетного запиту, фонд оплати праці працівників МТУ АРМА без урахування визначеної штатними розписами чисельності у 2020–2021 роках завищено (опосередковано) на 87 486,9 тис. гривень.

У 2020 та 2021 році працівникам центрального апарату Національного агентства фактично нараховано 11 260,4 тис. грн надбавок за вислугу років, що на 22 740,0 тис. грн менше відповідних виплат, визначених бюджетними запитами, і на 5 816,2 тис. грн менше, ніж у розрахунках до кошторисів на ці роки, що свідчить про завищення планових показників.

Національним агентством не дотримано Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, оскільки визначена у паспортах бюджетної програми на 2019–2021 роки мета бюджетної програми є процесом і не відображає чітких та реальних цілей, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми, що ускладнює контроль за ефективністю використання бюджетних коштів.

Національним агентством не забезпечено виконання результативних показників бюджетної програми, які характеризують хід її реалізації, що унеможливорює оцінку ступеня досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності.

Аудитом встановлено, що при визначенні посадових окладів центрального апарату Національного агентства не враховано норм Закону № 117. Як наслідок, протягом листопада - грудня 2021 року здійснено нарахування та виплату заробітної плати працівників центрального апарату виходячи з розмірів посадових окладів, визначених у Законі № 772, що спричинило нарахування заробітної плати працівникам центрального апарату АРМА у сумі 31 977,1 тис. грн з порушенням законодавства.

Національним агентством також у штатних розписах неправильно визначені посадові оклади начальників МТУ. Як наслідок, у 2020–2021 роках АРМА здійснено видатків з оплати праці з порушенням законодавства, за розрахунками, у сумі 10 917,1 тис. грн (в т. ч. нарахування на оплату праці – 1 968,7 тис. грн).

Національним агентством не дотримано вимог частин другої та третьої статті 92 Закону № 889 щодо припинення трудових відносин з працівниками патронатної служби (чотири радники та два помічники) Голови Національного агентства в день звільнення такої особи.

Як наслідок, працівникам патронатної служби, з якими в порушення вимог Закону № 889 не були припинені трудові відносини, з 02.01.2020 по 31.12.2021 Національним агентством здійснено видатки на оплату праці з нарахуваннями у сумі 6 004,1 тис. гривень.

Встановлено випадок завищення оцінки службової діяльності державного службовця за результатами 2021 року: за наявності догани за

невиконання завдань, посадовій особі поставлено оцінку «відмінно» та, як наслідок, виплачено премію у сумі 19,1 тис. гривень.

Національне агентство у 2020 році здійснило видатки на розробку ескізів емблеми, прапора та відомчих заохочувальних відзнак. На час завершення аудиту емблема, нагрудний знак, прапор та відомчі заохочувальні відзнаки АРМА жодним документом не затверджені, що свідчить про непродуктивне використання 38,8 тис. гривень.

Встановлено, що при розміщенні працівників центрального апарату АРМА згідно зі штатною чисельністю (195 працівників) середня площа на одну особу становитиме 3,9 кв. метра.

Укладені договори за 2020 та 2021 роках про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна не містять умови про надання підтверджувальних документів, які обґрунтовують витрати, зазначені в актах виконаних робіт, що створює ризик непрозорості та необ'єктивності понесених витрат.

Аудитом встановлено, що чинна нормативно-правова база дає можливість Національному агентству виконувати визначені Законом № 772 функції та повноваження. Ініційовані Національним агентством проекти змін до окремих постанов Кабінету Міністрів України щодо удосконалення діяльності АРМА розглянуті та погоджені Урядом, а законопроекти скеровані Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України.

Водночас Національне агентство, яке підзвітне Верховній Раді України, жодних звітів за час своєї діяльності їй не надавало, оскільки порядок складання та зміст такої звітності нормативними актами не регламентовані.

Внаслідок нестворення комісії із зовнішнього контролю у складі трьох осіб (по одному представникові від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України), незалежна зовнішня оцінка діяльності Національного агентства, яка є обов'язковою, з часу функціонування АРМА не здійснювалася.

Національне агентство упродовж тривалого часу провадить діяльність без призначення в установленому порядку Голови АРМА, а строк призначення тимчасово виконуючого обов'язки Голови перевищив три місяці, що не відповідає вимогам Закону № 889: відповідно до частини восьмої статті 31 Закону № 889 строк тимчасового виконання обов'язків за вакантною посадою державної служби не може перевищувати трьох місяців.

Національне агентство у 2019 та 2021 роках не забезпечило виконання завдань, визначених планами пріоритетних дій Уряду (розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106-р та від 24.03.2021 № 276-р). Так, у 2019 році АРМА виконано три з шести, у 2021 році – одне завдання з двох.

У порушення вимог Закону № 772 Національним агентством не забезпечено виконання функцій організації та здійснення заходів, пов'язаних із веденням обліку матеріальних активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та своєчасного виконання однієї з основних функцій – формування та ведення Реєстру. Як наслідок, не систематизовані відомості про застосування арешту активів як

заходу забезпечення кримінального провадження чи цивільного судочинства в єдиній електронній базі даних, а органи прокуратури та досудового розслідування не забезпечені актуальною інформацією про активи, на які накладено арешт у кримінальному провадженні.

Національним агентством не ініційовані зміни до законодавства у частині врегулювання порядку ведення бухгалтерського обліку арештованих активів (доходів), одержаних від корупційних та інших злочинів. У результаті облік переданих Національному агентству таких матеріальних активів ведеться у ручному режимі без відображення у реєстрах бухгалтерського обліку.

Встановлено, що надходжень до державного бюджету за передані в управління арештовані прості іменні акції у кількості 16 650 штук Приватного акціонерного товариства «Газтрансит» з іноземними інвестиціями» не отримано. Незважаючи на пропозицію учасника конкурсного відбору ТОВ «СІРІУС-1» щомісячно сплачувати до державного бюджету за рахунок власних коштів 70 000 грн у разі неможливості забезпечення очікуваного розміру доходів, одноголосно тендерним комітетом АРМА було прийнято рішення обрати переможцем конкурсного відбору АТ «УКРТРАНСГАЗ», яке у своїй пропозиції зазначило, що не має можливості здійснювати такий платіж за рахунок власних коштів, оскільки є суб'єктом природних монополій щодо провадження господарської діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу. Внаслідок відхилення пропозиції ТОВ «СІРІУС-1» та обрання переможцем конкурсного відбору АТ «УКРТРАНСГАЗ» з подальшим укладанням договору управління, державним бюджетом, за розрахунками, недоотримано 1 225 тис. гривень.

Національним агентством не ініційовано питання унормування реалізації підакцизних товарів: АРМА не має можливості на законних підставах здійснювати реалізацію на торгах арештованих підакцизних товарів (тютюн, алкогольні напої, пальне).

Встановлено, що сплачені Національним агентством за зберігання транспортних засобів кошти не відшкодовуються власниками як після повернення активу, так і після повернення коштів за реалізованим активом з нарахованими відсотками від депозиту. Зазначене призводить до додаткового навантаження на державний бюджет та по суті є непродуктивним використанням бюджетних коштів у сумі 373,7 тис. гривень.

Аудит засвідчив недостатній рівень завантаженості працівників МТУ АРМА в частині здійснення заходів, пов'язаних з оглядом, прийняттям в управління активів та контролем за станом виконання управителями договорів з управління активами. Функції, що виконуються працівниками центрального апарату та Центрального міжрегіонального управління Національного агентства у Київській області та м. Києві, дублюються.

З 12 наданих Рахунковою палатою рекомендацій за результатами попереднього заходу контролю, виконано 9, не виконано 3 рекомендації.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

2. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та рішення Рахункової палати у порядку інформування надіслати Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

3.1. Визначити представника Кабінету Міністрів України для включення до складу комісії із зовнішнього контролю, яка має здійснювати незалежну зовнішню оцінку діяльності Національного агентства;

3.2. Розглянути пропозиції Національного агентства щодо:

- внесення змін до законодавства у частині врегулювання порядку ведення бухгалтерського обліку арештованих активів (доходів), одержаних від корупційних та інших злочинів;

- унормування питання передачі активів профільним державним підприємствам на час здійснення процесу пошуку управителя активу для забезпечення збереження вартості та охорони арештованих активів;

- унормування питання реалізації арештованих підакцизних товарів;

- створення на базі МТУ АРМА структурних підрозділів центрального апарату Національного агентства (без статусу юридичної особи);

3.3 Розглянути можливість виділення АРМА приміщення для забезпечення належних умов праці його працівників;

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, надіслати Національному агентству та рекомендувати:

4.1. Забезпечити ефективне, системне й обґрунтоване планування коштів з дотриманням принципів бюджетної системи щодо жорсткої економії бюджетних коштів, що унеможливить внесення упродовж бюджетного року численних змін до кошторисів та розрахунків до них і сприятиме продуктивному та у повному обсязі використанню бюджетних коштів;

4.2. У паспорті бюджетної програми визначити мету, що відображає цілі, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми, та відповідає пріоритетам державної політики у цій сфері;

4.3. У паспорті бюджетної програми визначати об'єктивні та реалістичні кількісні й якісні результативні показники, які повною мірою відображають

результат виконання бюджетної програми, досягнення мети та завдань бюджетної програми, висвітлюють обсяг та якість надання публічних послуг;

4.4. При розгляді та затвердженні проєктів кошторисів розпорядників нижчого рівня враховувати об'єктивну потребу, зважаючи на штатну чисельність. Стимулюючи виплати здійснювати в межах економії фонду оплати праці;

4.5. Посадові оклади працівників центрального апарату та МТУ Національного агентства встановлювати відповідно до вимог чинного законодавства;

4.6. Передбачити у структурі Національного агентства режимно-секретний орган;

4.7. При укладанні договірних відносин центрального апарату та МТУ з балансоутримувачем передбачати надання підтверджуючих документів щодо понесених витрат та надання послуг;

4.8. Звернутися до Кабінету Міністрів України щодо виділення додаткових площ для забезпечення працівників належними умовами праці;

4.9. Розробити та затвердити план претензійно-позовної роботи за фактами невиконання договірних відносин;

4.10. Розробити спільно із заінтересованими органами державної влади проєкт нормативно-правового акта щодо внесення змін до законодавства у частині врегулювання порядку ведення бухгалтерського обліку арештованих активів (доходів), одержаних від корупційних та інших злочинів, та подати в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України;

4.11. Забезпечити введення в промислову експлуатацію Реєстру;

4.12. Розробити та подати в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт нормативно-правового акта щодо унормування питання передачі активів профільним державним підприємствам на час здійснення процесу пошуку управителя активу для забезпечення збереження вартості та охорони арештованих активів;

4.13. Розробити та подати в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт нормативно-правового акта щодо унормування питання реалізації арештованих підакцизних товарів;

4.14. Ініціювати перед Кабінетом Міністрів України створення на базі МТУ АРМА структурних підрозділів центрального апарату Національного агентства (без статусу юридичної особи);

4.15. З метою удосконалення адміністрування основних процесів діяльності, мінімізації ризиків і недопущення порушень розробити та затвердити адміністративні регламенти пріоритетних напрямів діяльності Національного агентства.

4.16. Розробити та затвердити план заходів з усунення виявлених аудитом недоліків та порушень.

4.17. Поінформувати Рахункову палату про стан усунення виявлених недоліків і порушень.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, надіслати Центральному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства; Центрально-західному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства; Північно-східному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства; Південно-східному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства; Південному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства і Західному міжрегіональному територіальному управлінню Національного агентства та рекомендувати розробити та затвердити план заходів з усунення виявлених аудитом недоліків та порушень.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

Підстава проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): стаття 98 Конституції України, статті 26 та 110 Бюджетного кодексу України, статті 4 та 7 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2022 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 12.10.2021 № 02-56.

Мета заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

встановлення фактичного стану справ та надання оцінки своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів на відповідні цілі;

оцінка законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень;

оцінка стану внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів;

оцінка стану виконання рекомендацій, наданих Рахунковою палатою за результатами попереднього контрольного заходу.

Предмет заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

кошти Державного бюджету України, виділені Національному агентству за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» за IV кв. 2019 року та 2020–2021 роки;

нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі та інші документи, які регламентують діяльність Національного агентства щодо розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів;

статистична та інша довідкова інформація, офіційна звітність, документи бухгалтерського обліку (первинні документи), що прямо чи опосередковано характеризують стан виконання бюджетної програми за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»;

система внутрішнього контролю.

Початкові обмеження щодо проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

часові: заходи щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством охоплюють період з 1 жовтня 2019 року по 31 грудня 2021 року;

географічні: міста Київ, Львів, Вінниця, Харків, Одеса, Дніпро.

Об'єкти заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

Національне агентство – головний розпорядник бюджетних коштів;

розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня: Західне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань

виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Західне МТУ АРМА); Південне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Південне МТУ АРМА); Південно-східне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Південно-східне МТУ АРМА); Північно-східне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Північно-східне МТУ АРМА); Центральне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Центральне МТУ АРМА); Центрально-західне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Центрально-західне МТУ АРМА).

Критерії оцінки щодо:

продуктивності: встановлення співвідношення між результатами діяльності об'єктів заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) (далі – контрольний захід, аудит) і використаними для досягнення таких результатів коштами бюджету;

результативності: встановлення ступеня відповідності фактичних результатів діяльності об'єктів контрольного заходу запланованим результатам;

економності: встановлення стану досягнення об'єктами контрольного заходу запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при їх використанні;

законності прийняття управлінських рішень: встановлення відповідності чинному законодавству управлінських рішень об'єктів контрольного заходу щодо виконання заходів із планування та використання бюджетних коштів;

своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень: своєчасність і повнота прийняття управлінських рішень, що стосуються предмета контрольного заходу;

стану внутрішнього контролю: врегулювання внутрішніми документами питань щодо внутрішнього середовища та управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну, моніторингу; результативність діяльності підрозділу внутрішнього аудиту у частині виявлення порушень та недоліків, кількість встановлених випадків незаконного та неефективного використання коштів державного бюджету,

ступінь виконання рекомендацій, наданих підрозділом внутрішнього аудиту за результатами здійснених ним аудитів.

Методи збирання даних:

аналіз нормативно-правових, організаційно-розпорядчих актів та документів, що регламентують питання використання коштів державного бюджету за КПКВК 6431010;

аналіз та перевірка показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 6431010 та звітів про їх виконання;

аналіз та перевірка планів асигнувань, проєктів кошторисів, кошторисів, зведених кошторисів, розрахунків до кошторисів та змін до них, первинних фінансових та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з бюджетними коштами;

аналіз показників бюджетної, фінансової, статистичної та оперативної звітності з питань аудиту, оцінка їх повноти і достовірності;

дослідження стану виконання функцій Національного агентства;

перевірка дотримання вимог чинного законодавства про здійснення закупівель товарів, робіт і послуг;

вибіркове документальне дослідження наявних документів і форм обліку;

аналіз актів (довідок) перевірок контролюючих органів;

отримання інформації на письмові та усні запити тощо;

усне та письмове опитування відповідальних посадових осіб об'єктів контрольного заходу;

дослідження матеріалів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

2. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ (ПРОПОЗИЦІЙ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО КОНТРОЛЬНОГО ЗАХОДУ

Рахунковою палатою у I кварталі 2020 року проведено аудит ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, за період 2017–2018 та 9 місяців 2019 року. Звіт про результати аудиту та рішення Рахункової палати від 10.03.2020 № 5-3 (далі – Рішення) надіслані АРМА з рекомендаціями:

1. Розробити та подати на розгляд і затвердження Міністерству фінансів України проєкт порядку ведення обліку та застосування рахунків балансового/позабалансового обліку щодо активів, переданих в управління, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні, з урахуванням особливостей діяльності Національного агентства;

2. Розробити та подати на затвердження Кабінету Міністрів України проєкт порядку відбору Національним агентством управителів для здійснення управління арештованими активами;

3. Забезпечити затвердження Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, порядок його формування та ведення;

4. Виконати роботи із створення і впровадження комплексної системи захисту інформації та ввести в промислову експлуатацію Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні;

5. Забезпечити належний контроль за ефективністю управління активами та своєчасністю і повнотою сплати належних платежів до державного бюджету;

6. Забезпечити організацію здійснення рецензування звітів про оцінку майна;

7. З метою ефективного використання бюджетних коштів, передбачених на утримання МТУ, розглянути питання перегляду їх статусу юридичних осіб і оптимізації у зв'язку із цим їх штатної чисельності та подати відповідні пропозиції Кабінету Міністрів України;

8. Забезпечити здійснення видатків для відшкодування орендодавцям витрат на утримання орендованих приміщень за обґрунтованими розрахунками;

9. Забезпечити дотримання Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм;

10. Забезпечити належну організацію внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, актуалізувати положення про структурні підрозділи та посадові інструкції співробітників Національного агентства згідно з вимогами чинного законодавства;

11. Вжити заходів щодо усунення усіх виявлених недоліків і порушень;

12. Поінформувати Рахункову палату про стан усунення виявлених недоліків і порушень.

На виконання Рішення Національне агентство надіслало¹ Рахунковій палаті План заходів щодо усунення зауважень, недоліків роботи АРМА за результатами розгляду рішення Рахункової палати від 10 березня 2020 року № 5-3 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», яким упродовж 2020 року передбачено виконання 5 заходів.

У червні 2020 року Національним агентством поінформовано² Рахункову палату про стан виконання рекомендацій, наданих у Рішенні та у звіті про результати аудиту.

Аудитом встановлено, що із 12 наданих Рахунковою палатою рекомендацій виконано 9, не виконано 3 рекомендації.

Не ініційовано запровадження порядку ведення обліку та застосування рахунків балансового/позабалансового обліку щодо активів, переданих в управління, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному

¹ Лист АРМА від 03.06.2020 № 253.

² Листи АРМА від 05.06.2020 № 4377/1-30-207.

провадженні. На думку АРМА, до активів, що передаються в управління АРМА, рахунки балансового та позабалансового обліку не можуть застосовуватись, а їх облік здійснюється в Реєстрі.

На час аудиту інформацію про арештовані активи внесено до Реєстру, який не введено в промислову експлуатацію.

За поясненням АРМА, це спричинено зменшенням у 2020 році обсягу бюджетних призначень (Закон України «Про внесення змін до Закону України від 13.04.2020 № 553-IX «Про Державний бюджет України на 2020 рік»), у зв'язку з чим закупівлю серверного і мережевого обладнання, ліцензійного програмного забезпечення для створення інфраструктури другого центру обробки даних перенесено на 2021 рік. При цьому у 2021 році Реєстр у промислову експлуатацію не введено через невиконання постачальником договірних зобов'язань щодо поставки обладнання.

Не виконано рекомендації Рахункової палати щодо перегляду статусу юридичних осіб та оптимізації МТУ.

Таким чином, виконання рекомендацій становить лише 75 відсотків. Зазначене не сприяло ефективному використанню бюджетних коштів та виконанню АРМА передбачених законодавством функцій та повноважень.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ

3.1. Нормативно-правове регулювання питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

Національне агентство відповідно до Закону № 772 є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, підзвітним Верховній Раді України, підконтрольним та відповідальним перед Кабінетом Міністрів України, складається з центрального апарату і МТУ.

Національне агентство з огляду на невизначеність Законом № 772 меж та форм його безпосередньої підзвітності Верховній Раді України та наявності представника Верховної Ради України у складі комісії із зовнішнього контролю, яка має проводити щорічну незалежну зовнішню оцінку діяльності АРМА, жодних звітів до Верховної Ради України за час своєї діяльності не надсидало.

Законом № 772 визначені вимоги до особи, яка обійматиме посаду Голови Національного агентства, порядок формування конкурсної комісії та проведення конкурсного відбору Голови Національного агентства, повноваження Голови Національного агентства та його заступників.

Голова Національного агентства призначається Кабінетом Міністрів України строком на п'ять років за результатами конкурсу (частина друга статті 3 Закону № 772).

Відповідно до частин сьомої та восьмої статті 31 Закону № 889 з метою безперебійного функціонування державного органу одночасно з прийняттям рішення про оголошення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби до призначення особи на таку посаду суб'єкт призначення може прийняти рішення, зокрема, про тимчасове покладення виконання обов'язків за вакантною посадою державної служби категорії «А» на одного із заступників або на одного з керівників самостійних структурних підрозділів цього державного органу. Строк тимчасового виконання обов'язків за вакантною посадою державної служби не може перевищувати трьох місяців.

З часу створення Національного агентства на посаду Голови за результатами проведеного у листопаді 2016 року конкурсу призначено Янчука А. В.³ У листопаді 2019 року Кабінет Міністрів України на час здійснення дисциплінарного провадження відсторонив⁴, а наприкінці грудня, посилаючись на норми частини першої статті 87¹ Закону № 889 (додаткові підстави припинення державної служби окремих державних службовців за ініціативою суб'єкта призначення), звільнив Янчука А. В. з посади Голови Національного агентства.⁵ Оскільки впродовж 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року передбачені штатним розписом дві посади заступників Голови АРМА були вакантними, тимчасове виконання обов'язків Голови Національного агентства покладено на начальника відділу моніторингу ефективності менеджменту активів АРМА Сигидина В. М.⁶

Кабінет Міністрів України у розпорядженні від 24.01.2020 № 43-р рекомендував конкурсній комісії з відбору кандидата на посаду Голови Національного агентства у тримісячний строк з дати оновлення її складу провести в установленому порядку відповідний конкурс та визначив умови проведення конкурсу.

У липні 2021 року Державне бюро розслідувань відкрило кримінальне провадження про підозру у привласненні понад 400 тис. дол. США керівництвом Національного агентства.

Кабінетом Міністрів України у серпні 2021 року визнано таким, що втратило чинність, розпорядження про призначення Сигидина В. М. тимчасово виконуючим обов'язки Голови АРМА⁷ та тимчасово, до призначення в установленому порядку Голови Національного агентства, виконання таких обов'язків покладено на начальника Північно-східного МТУ Жоравовича Д. О.⁸

Наказом Національного агентства від 24.09.2021 № 340/9-03-ос Сигидина В. М. звільнено з посади начальника відділу моніторингу ефективності менеджменту активів – тимчасово виконуючого обов'язки

³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 924-р.

⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 № 1137-р, яке втратило чинність згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1381-р.

⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1374-р.

⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1383-р.

⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 885-р.

⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 886-р.

Голови Національного агентства.

Частиною другою статті 6 Закону № 772 визначено: у разі дострокового припинення повноважень Голови Національного агентства, його смерті, Кабінет Міністрів України невідкладно, не пізніше п'яти календарних днів з дня припинення повноважень, смерті Голови Національного агентства, розміщує оголошення про умови та строки проведення конкурсу в загальнодержавних друкованих засобах масової інформації та на офіційному вебсайті Кабінету Міністрів України.

Згідно із Законом № 772 (частина шоста статті 3) повноваження Голови Національного агентства, строк повноважень якого закінчився, за рішенням Кабінету Міністрів України здійснює один із його заступників, але не більше 60 днів з дня закінчення строку повноважень Голови Національного агентства.

Конкурсна комісія з відбору кандидата на посаду Голови Національного агентства, сформована відповідно до Закону № 772, розпочала свою роботу 5 жовтня 2021 року (протокол №1). На кінець 2021 року (протокол від 24.12.2021 № 26) проведено оцінювання професійних знань та якостей кандидатів шляхом тестування, за результатами якого до наступного етапу відібрано 10 із 12 кандидатів на посаду Голови Національного агентства.

Таким чином, більше двох років Національне агентство функціонувало без призначення в установленому порядку Голови АРМА, що суперечить вимогам Закону № 889, оскільки відповідно до частини восьмої статті 31 Закону № 889 строк тимчасового виконання обов'язків за вакантною посадою державної служби не може перевищувати трьох місяців.

Для забезпечення контролю за діяльністю Національного агентства статтею 12 Закону № 772 передбачено проведення щорічної незалежної зовнішньої оцінки діяльності АРМА комісією із зовнішнього контролю у складі трьох осіб (по одному представнику від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України). Висновок незалежної зовнішньої оцінки діяльності додається до щорічного звіту Національного агентства, який оприлюднюється до 15 квітня включно на його офіційному вебсайті.

Встановлено, що в порушення Закону № 772 комісія із зовнішнього контролю у складі трьох осіб (по одному представнику від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України) не створена, незалежна зовнішня оцінка діяльності Національного агентства не проводилася, висновків такої оцінки у щорічних звітах про діяльність Національного агентства за 2019 та 2020 роки немає.

Статтею 25 Закону № 772 передбачено, що Національне агентство формує та веде Реєстр, та визначено дані, які має містити Реєстр.

Згідно з пунктом 2¹ розділу V «Прикінцеві положення» Закону № 772 Реєстр розпочинає роботу відповідно до прийнятого Національним агентством рішення, яке оприлюднюється на офіційному вебсайті Кабінету Міністрів України.

На офіційному вебсайті Кабінету Міністрів України 18.02.2020 оприлюднено таку інформацію: Реєстр перебуває в дослідній експлуатації, що

передбачає його наповнення в тестовому режимі виключно наявною в АРМА інформацією щодо арештованих активів, які передано в управління Національного агентства. На час завершення аудиту Реєстр у промислову експлуатацію не введено.

3.2. Організаційні питання діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

Планом пріоритетних дій Уряду на 2019 рік⁹ для Національного агентства визначено шість завдань (кроків), три з яких не виконано.

Індикатор завдання щодо укомплектування штату МТУ та обладнання робочих місць необхідною технікою не менше ніж на 70 відсотків не виконано: наприкінці 2019 року МТУ мали 40 працівників, що становить 47,6 відс. штатної та 16,7 відс. граничної чисельності.

Разом з тим Секретаріат Кабінету Міністрів України було повідомлено¹⁰, що станом на 22.10.2019 це завдання виконано: призначено 6 керівників МТУ та 40 працівників, тобто штат МТУ укомплектовано на 95 відс., робочі місця працівників МТУ забезпечені необхідним обладнанням не менш як на 40 відсотків.

Національним агентством не ініційовано необхідних змін до Указу Президента України від 25.06.2002 № 581 «Про затвердження Порядку здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України» для забезпечення представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

У структурі Національного агентства не створено лабораторії комп'ютерної криміналістики. Комплексну систему захисту інформації в експлуатацію у 2019 році не введено. Атестат відповідності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України отримано лише 18.12.2020, тобто через рік після встановленого терміну.

Планом пріоритетних дій Уряду на 2020 рік¹¹ для Національного агентства визначено два завдання, які АРМА виконано.

Так, на виконання вимог підпункту 3 пункту 4 розділу V «Прикінцеві положення» Закону № 772 розроблено та подано Кабінетові Міністрів України законопроект щодо поширення з 2020 року повноважень Національного агентства на активи, вартість яких менш як 200 розмірів мінімальної заробітної плати, а також на активи, що підлягають стягненню за цивільними позовами фізичних та юридичних осіб, та на забезпечення зберігання речових доказів у кримінальних провадженнях. Розроблено та подано до Кабінету Міністрів України проект постанови про врегулювання питання набуття переможцями

⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106-р.

¹⁰ Лист АРМА від 12.12.2019 № 8985/1-9-19/4.

¹¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 1133-р.

електронних торгів права власності на реалізовані арештовані активи. Кабінетом Міністрів України постановою від 08.07.2020 № 569 внесені відповідні зміни до окремих постанов Кабінету Міністрів України.

Планом пріоритетних дій Уряду на 2021 рік¹² для Національного агентства визначено два завдання, з яких виконане одне.

АРМА надіслало¹³ Кабінету Міністрів України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації принципу пріоритету кримінального арешту та удосконалення діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів». Зазначений законопроект зареєстровано у Верховній Раді України 07.10.2021 за № 6144.

Залишилось невиконаним завдання, індикатором якого є введення у грудні 2021 року у промислову експлуатацію Реєстру.

Отже, чинна нормативно-правова база дає можливість Національному агентству виконувати функції та повноваження, визначені Законом № 772. Ініційовані Національним агентством зміни до окремих постанов Кабінету Міністрів України щодо удосконалення діяльності АРМА розглянуті та прийняті Урядом, а законопроекти Кабінетом Міністрів України скеровані на розгляд Верховної Ради України.

Водночас Національним агентством, яке підзвітне Верховній Раді України, жодних звітів за час своєї діяльності не подавалося, оскільки порядок складання та зміст такої звітності не регламентовано.

У порушення Закону № 772 комісія із зовнішнього контролю у складі трьох осіб (по одному представнику від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України) не створена, незалежна зовнішня оцінка діяльності Національного агентства за 2017–2019 роки не проводилася, висновків такої оцінки у щорічних звітах про діяльність Національного агентства за 2019 та 2020 роки немає.

Протягом тривалого часу Національне агентство функціонує без призначення в установленому порядку Голови АРМА, що суперечить вимогам Закону № 889, оскільки відповідно до частини восьмої статті 31 Закону № 889 строк тимчасового виконання обов'язків за вакантною посадою державної служби не може перевищувати трьох місяців.

Із визначених Кабінетом Міністрів України щороку у планах пріоритетних дій Уряду завдань та заходів у 2019 році Національним агентством виконано три з шести, у 2020 році – два з двох, у 2021 – з двох одне.

¹² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р.

¹³ Лист АРМА від 09.09.2021 № 7008/1-9-21/7.

4. ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА КЕРІВНИЦТВО ТА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ

4.1. Планування та здійснення видатків державного бюджету

Аудитом встановлено, що Національне агентство не забезпечило належного планування і розподілу бюджетних асигнувань у 2019–2021 роках, що спричинило коригування річних показників за статтями витрат у затверджених кошторисах. Коригування розрахунків витрат як невід’ємних кошторису зумовлювалось внесенням до них непередбачених раніше витрат на придбання товарів, матеріалів чи послуг, тобто планування використання коштів фактично здійснювалось у ручному режимі.

Внаслідок недотримання принципів бюджетної політики щодо жорсткої економії бюджетних коштів та обґрунтованості витрат розрахунками до бюджетного запиту, фонд оплати праці працівників МТУ без урахування визначеної штатними розписами чисельності у 2020–2021 роках завищено (опосередковано) на 87 486,9 тис. гривень.

За відсутності обґрунтованих розрахунків до бюджетного запиту надбавка за вислугу років визначалась без врахування фактично нарахованої такої надбавки у попередньому бюджетному періоді та без визначення стажу роботи працівників Національного агентства в державних органах.

На 2020–2021 роки ця надбавка планувалась у максимальному розмірі (50 відс. посадового окладу) і становила 34 000,4 тис. гривень. Кошторисами, розрахунками до них та внесеними змінами до цих документів надбавка за вислугу років у 2020–2021 роках передбачена у сумі 174 076,6 тис. гривень. Фактично у ці роки у складі витрат на оплату праці виплачено 11 260,4 тис. грн надбавки за вислугу років (24,1 відс. посадових окладів у 2020 році, 26,9 відс. посадових окладів у 2021 році).

Додаткові стимулюючі виплати за інтенсивність праці, які розрахунками до бюджетного запиту не визначались, формувались на стадії розрахунку витрат за кошторисом, а не створювались кожного року за рахунок економії фонду оплати праці.

Як наслідок, відповідно до розрахунків видатків до затверджених центральному апарату кошторисів у складі витрат на оплату праці працівників центрального апарату передбачалась додаткова стимулююча виплата за інтенсивність праці на 2020 рік у сумі 27 652,3 тис. грн, або 80,2 відс. обсягу виплат за посадовими окладами, а на 2021 – 55 378,1 тис. грн, або 221,2 відс. обсягу таких виплат.

Встановлено, що лімітні довідки про бюджетні асигнування та кредитування за КПКВК 6431010 на 2019 та 2020 роки Національному агентству доведені Мінфіном із недотриманням визначеного терміну на 7 та 8 днів відповідно.

4.1.1. Нормативно-правова база

Бюджетним кодексом (стаття 35) визначено, що головний розпорядник бюджетних коштів складає та подає бюджетний запит до Міністерства фінансів України, забезпечуючи своєчасність, достовірність та змістовність такого документа.

Процес підготовки бюджетного запиту унормовано Інструкцією № 687 (пункти 1.2, 1.5): головний розпорядник подає до Мінфіну бюджетний запит разом з необхідною для здійснення Мінфіном аналізу бюджетного запиту детальною інформацією, а також підтвердними документами та матеріалами (детальні розрахунки, переліки обладнання, інвентарю тощо). Інструкцією № 687 також визначено принципи здійснення головним розпорядником розрахунку обсягів видатків.

Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ визначено Постановою № 228. Зокрема, пунктом 26 Порядку № 228 передбачено, що Мінфін доводить до головних розпорядників лімітні довідки про бюджетні асигнування та кредитування у двотижневий строк з дня прийняття закону про державний бюджет.

Згідно з пунктами 2, 5 та 47 Порядку № 228 установам можуть виділятися бюджетні кошти тільки за наявності затверджених та погоджених кошторисів, невід'ємною частиною яких є розрахунки, які обґрунтовують показники видатків бюджету або надання кредитів з бюджету, що включаються до кошторису.

4.1.2. Виявлений стан справ та висновки

Видатки Національному агентству здійснюються за бюджетною програмою за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Як засвідчили результати аудиту, планування видатків державного бюджету на виявлення, розшук та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, було недосконалим і недостатньо обґрунтованим.

Національне агентство у бюджетних запитах на 2020–2021 роки потребу у коштах держбюджету для виконання завдань за КПКВК 6431010 передбачало в межах доведених Мінфіном граничних обсягів видатків, визначаючи при цьому дефіцит бюджетних асигнувань.

При визначенні бюджетних призначень за КПКВК 6431010 на 2019 рік Мінфіном було взято до уваги розрахунки Національного агентства на формування МТУ. Законом № 2629 призначення за бюджетною програмою збільшено порівняно з доведеним граничним обсягом більш ніж на 41 відс. – на

70 000,4 тис. гривень¹⁴. На 2020 та 2021 роки бюджетні призначення визначені на рівні доведених граничних обсягів¹⁵.

Встановлено, що при формуванні бюджетних запитів за КПКВК 6431010 на 2020–2021 роки Національним агентством не дотримано визначених Інструкцією № 687 (пункт 2.1 розділу II) принципів, на яких має ґрунтуватися бюджетна система при здійсненні розрахунку обсягів видатків – жорстка економія бюджетних коштів та обґрунтованість витрат, що передбачають детальні розрахунки в межах коду економічної класифікації видатків з урахуванням кількісних та вартісних факторів. До кількісних факторів належить, зокрема, штатна чисельність працівників.

Так, потреба у коштах держбюджету на 2020 та 2021 роки на оплату праці працівників визначалася у сумі 141 106,6 тис. грн та 162 224,6 тис. грн відповідно. При цьому видатки на оплату праці працівників центрального апарату (2020 рік – 75 184,0 тис. грн, 2021 рік – 93 552,0 тис. грн) визначено відповідно до затвердженого на ці роки штатного розпису – 195 осіб.

Видатки на оплату праці працівників шести МТУ (у 2020 році – 65 922,6 тис. грн, 2021 рік – 68 672,6 тис. грн), як встановлено аудитом, визначалися виходячи із граничної чисельності у загальній кількості 240 осіб.

Фактично штатними розписами МТУ загальна чисельність працівників була встановлена у кількості 84 особи кожного року (по 14 штатних одиниць для кожного МТУ), тоді як згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (із змінами) гранична чисельність працівників МТУ становить 240 осіб.

З огляду на зазначене планові видатки на оплату праці працівників МТУ з урахуванням штатної чисельності (84 особи) у розрахунках до бюджетного запиту у 2020 році завищено (опосередковано) на 42 849,7 тис. грн, 2021 – на 44 637,2 тис. гривень.

Розрахунками до бюджетного запиту як на 2020, так і на 2021 рік у структурі оплати праці передбачено максимальний розмір надбавки за вислугу років – 50 відс. посадового окладу. Такий розмір надбавки можливий за наявності у всіх працівників не менш як 17 років стажу роботи в державних чи прирівняних до них органах.

Розмір надбавки за вислугу років визначено без врахування фактичного обсягу такої надбавки у попередньому бюджетному періоді та без детальних розрахунків із зазначенням кількості та стажу роботи працівників Національного агентства в державних органах.

Так, надбавка за вислугу років 134 працівникам центрального апарату у 2019 році нарахована у сумі 3 398,3 тис. грн, що становить 22,2 відс. посадових окладів.

¹⁴ Закон України від 23.11.2018 № 2629.

¹⁵ Закони України від 14.11.2019 № 294 та від 15.12.2020 № 1082.

У розрахунках до бюджетного запиту на 2020 рік 195 працівникам центрального апарату надбавка за вислугу років становить 15 629,5 тис. грн, 2021 рік – 18 370,9 тис. гривень¹⁶.

Слід зауважити, що затвердженими кошторисами, а саме розрахунками з оплати праці до них, розмір такої надбавки працівникам центрального апарату визначено в інших сумах: на 2020 рік – 17 035,5 тис. грн, яка згідно зі змінами зменшена до 10 336,7 тис. грн, на 2021 рік – 17 011,1 тис. грн зі зменшенням (всього чотири) упродовж року до 6 739,9 тис. гривень.

Фактично у 2020 році 148 працівникам центрального апарату нараховано 5 157,4 тис. грн надбавки за вислугу років (24,1 відс. посадового окладу), 2021 році – 159 працівникам 6 103,0 тис. грн (26,9 відс. посадового окладу).

У 2020 та 2021 роках працівникам центрального апарату Національного агентства фактично нараховано 11 260,4 тис. грн надбавки за вислугу років, що на 22 740,0 тис. грн менше відповідних виплат, визначених бюджетними запитами (34 000,4 тис. грн) і на 5 816,2 тис. грн менше, ніж у розрахунках до кошторису на ці роки (17 076,6 тис. грн), що свідчить про завищення планових показників.

Встановлені законами про державний бюджет призначення за КПКВК 6431010 Мінфіном доводились Національному агентству лімітними довідками про бюджетні асигнування.

Аудитом засвідчено, що Мінфіном не дотримано встановлених термінів доведення до головних розпорядників лімітних довідок з визначеними бюджетними призначеннями.

Порядком № 228 передбачено, що Мінфін у двотижневий строк з дня прийняття закону про держбюджет доводить до головних розпорядників лімітні довідки про бюджетні асигнування (пункт 26).

У порушення вимог Порядку № 228 Мінфін довів Національному агентству за КПКВК 6431010 лімітну довідку про бюджетні асигнування на 2019 рік 14.12.2018, на 2020 рік – 06.12.2019, тобто пізніше встановленого терміну на 7 та 8 днів відповідно.

4.1.3. Рекомендації Національному агентству:

забезпечити ефективне, системне й обґрунтоване планування коштів з дотриманням принципів бюджетної системи щодо жорсткої економії бюджетних коштів, що унеможливить внесення упродовж бюджетного року численних змін до кошторисів та розрахунків до них і сприятиме продуктивному і у повному обсязі використанню бюджетних коштів.

¹⁶ Всього розрахунками до бюджетного запиту надбавка за вислугу років працівникам центрального апарату (195 осіб) та територіальних управлінь (240 осіб) визначена на 2020 рік у сумі 29 510,3 тис. грн, а на 2021 рік – у сумі 33 223,6 тис. гривень.

4.2. Аналіз виконання паспортів за бюджетною програмою за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»

Національним агентством не враховано Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання при визначенні мети бюджетної програми¹⁷ (далі – Правила № 1098).

Так, у паспорті бюджетної програми за КПКВК 6431010 у 2019 році визначено мету бюджетної програми - реалізація державної політики у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. У паспортах на 2020–2021 роки зазначену мету доповнено – встановлення факту існування та визначення місцезнаходження активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, а також забезпечення збереження активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та їх економічної вартості або реалізація таких активів та передача їх в управління, а також реалізація активів, конфіскованих у кримінальному провадженні.

Зазначене є процесом і не відображає чітких та реальних цілей, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми, що ускладнює контроль за ефективністю використання бюджетних коштів.

Затверджені кожного року паспорти бюджетної програми містили показники, які не визначались у бюджетному запиті, при цьому не було включено визначених показників бюджетного запиту, чим не дотримано вимог абзацу другого пункту 2 розділу I Правил № 1098.

Передбачені паспортом бюджетної програми результативні показники переважно не були суспільно значущими і не характеризували ефекту, який може отримати економіка та суспільство завдяки діяльності головного розпорядника, окремі показники сформульовано нечітко і неоднозначно.

Національним агентством не забезпечено виконання результативних показників бюджетної програми, які характеризували хід її реалізації, що унеможливорює оцінку ступеня досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності.

4.2.1. Нормативно-правова база

Частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу встановлено, що головний розпорядник бюджетних коштів розробляє та затверджує протягом 45 днів із дня набрання чинності законом про державний бюджет за погодженням з Міністерством фінансів України паспорт бюджетної програми.

Недотримання порядку або термінів подання і затвердження паспортів бюджетних програм, включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм, а також недодержання порядку та термінів

¹⁷ Наказ Міністерства фінансів України від 29.02.2002 № 1098.

подання таких звітів відповідно до пунктів 17 та 36 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

Правилами № 1098 (пункт 1 розділу I) визначено, що паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про державний бюджет, та цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник.

Паспорт бюджетної програми формується з використанням інформації, наведеної у бюджетному запиті головного розпорядника (абзац другий пункту 2 розділу I Правил № 1098). Напрями використання коштів відповідно до Правил № 1098 (абзац другий пункту 5 розділу II) не повинні суттєво змінюватися з року в рік.

У наказі № 1536 Мінфіном встановлено загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, які використовуються для оцінки ефективності бюджетної програми за напрямками використання бюджетних коштів, у тому числі ефективності надання публічних послуг.

4.2.2. Виявлений стан справ та висновки

Національне агентство паспорти бюджетної програми за КПКВК 6431010 на 2019–2021 роки затверджувало за погодження з Мінфіном у визначені законодавством терміни.

У паспорті бюджетної програми за КПКВК 6431010 на 2019 рік визначено таку мету бюджетної програми – реалізація державної політики у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, яку у 2020–2021 роках доповнено положеннями щодо встановлення факту існування та визначення місцезнаходження активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, а також забезпечення збереження активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та їх економічної вартості або реалізація таких активів та передача їх в управління відповідно до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», а також реалізація активів, конфіскованих у кримінальному провадженні.

Зазначене швидше є процесом, а також завданнями Національного агентства, які визначені Законом № 772.

Мета бюджетної програми за КПКВК 6431010 не відповідає вимогам абзацу другого пункту 1 розділу I Правил № 1098, де визначено, що мета повинна бути чіткою, реальною та досяжною, і ускладнює контроль за ефективністю використання бюджетних коштів.

Національним агентством не дотримано вимог абзацу другого пункту 2 розділу I Правил № 1098, якими передбачено, що паспорт бюджетної програми

формується, поряд з іншим, з використанням інформації, наведеної у бюджетному запиті головного розпорядника.

Так, у затвердженому паспорті бюджетної програми за КПКВК 6431010 на 2019 рік визначено три результативні показники затрат та один показник продукту, які не передбачено у бюджетному запиті. При цьому два результативні показники ефективності, визначені бюджетним запитом, до паспорта не включені.

Паспорт бюджетної програми на 2020 рік містив один результативний показник затрат та п'ять показників продукту, які бюджетним запитом не передбачались, а визначені бюджетним запитом п'ять результативних показників продукту та три показники ефективності не вилучені.

До паспорта бюджетної програми на 2021 рік включено по два результативні показники затрат та продукту, які не визначено у бюджетному запиті.

Паспортами бюджетної програми за КПКВК 6431010 передбачалось використання коштів на забезпечення виконання завдань у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та заходів з інформатизації (в т. ч. видатки на створення та забезпечення функціонування Реєстру).

Згідно з Правилами № 1098 напрями використання бюджетних коштів – це дії (заходи), пов'язані з наданням публічних послуг та/або забезпеченням надання таких послуг і спрямовуються на досягнення мети та забезпечують виконання завдань в межах коштів, передбачених на виконання бюджетної програми.

Отже, у паспортах бюджетної програми за КПКВК 6431010 використання бюджетних коштів розподілялось за напрямками діяльності Національного агентства, визначеними Законом № 772: керівництво та управління Національним агентством; виявлення та розшук активів; управління активами; ведення Реєстру.

Національним агентством не дотримано також Загальних вимог Наказу № 1536 (пункт 4): результативні показники мають бути суспільно значимими, тобто висвітлювати ефект, який отримують економіка та суспільство завдяки діяльності головного розпорядника.

При формуванні переліку результативних показників Національне агентство скористалось положеннями Закону № 772 щодо визначення відомостей, які характеризують діяльність Національного агентства і мають бути висвітлені у його щорічних звітах.

Водночас такі суспільно значимі показники, визначені Законом № 772, як доходи, отримані від управління активами, та видатки, пов'язані з управлінням такими активами; кількість складених протоколів про адміністративні правопорушення та результати їх розгляду; кількість винесених приписів, надісланих матеріалів про порушення законодавства до правоохоронних та інших органів, результати їх розгляду, до паспортів бюджетної програми не включались.

До паспорта бюджетної програми за КПКВК 6431010 кожного року включались результативні показники продукту, які характеризувались нечітким і неоднозначним формулюванням, а саме надходження до держбюджету: від реалізації арештованих активів, які передані Національному агентству для здійснення заходів з управління, у разі якщо за результатами кримінального провадження застосовано конфіскацію чи спеціальну конфіскацію; від реалізації активів, що перебувають в управлінні Національного агентства у разі їх конфіскації, відповідно до положень статті 23 Закону № 772.

Слід відмітити, що за підсумками 2019–2021 років зазначені показники у повному обсязі так і не виконані.

Національним агентством не забезпечено виконання результативних показників бюджетної програми, які характеризують хід її реалізації, ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності.

Результативні показники затрат, визначені у 2019 році, виконані на 8,3 відс., а у 2020 та 2021 роках – трохи більше 30 відсотків. Показники продукту у 2019 році виконані на 52,4 відс., у 2020 році – на 61,1 відс., у 2021 році – 50,0 відсотків.

Так, за результатами діяльності у 2019 році з 12 результативних показників затрат у запланованих обсягах виконано лише один – загальна площа орендованих приміщень, 21 результативного показника продукту – 11.

Два показники не виконано взагалі: не придбано обладнання (передбачалось 505,9 тис. грн) для впровадження систем технічного захисту інформації у Національному агентстві, в т. ч. для підключення Реєстру (вартістю 750,0 тис. грн) до реєстрів НАЗК, Державної міграційної служби України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

На кінець 2019 року у центральному апараті Національного агентства кожна третя посада була вакантною, а МТУ мали у 6 разів менше працівників від визначеної чисельності.

За результативним показником продукту Національне агентство у 2019 році в управління прийняло 1 240 активів, що у 2,2 раза більше від запланованого. Упродовж року передбачалось здійснити 571 захід з управління активами (ідентифікація, сортування, експертне дослідження, експертизи охорони, збереження та транспортування активів), фактично ж проведено 30 таких заходів.

Згідно зі звітом про виконання паспорта бюджетної програми за результативними показниками продукту Національне агентство придбало майже втричі більше одиниць обладнання для створення та забезпечення функціонування Реєстру. Упродовж 2019 року придбано 251 од. обладнання для використання комп'ютерних програм, що на 12,5 відс. більше від запланованого, в т. ч. для Реєстру придбано 1 096 ліцензій (планувалось 602).

У звіті про виконання паспорта зазначено, що Національне агентство у 2019 році не було підключено до жодного із трьох передбачених результативними показниками реєстрів. Також не почав функціонувати Реєстр

(рівень готовності на кінець року становив 43,5 відсотка).

До паспорта бюджетної програми на 2020 рік 30.12.2020 були внесені зміни, якими планові показники узгоджені з фактичними.

Водночас окремі результативні показники залишились невиконаними. З 10 показників затрат не виконано 7, з 18 показників продукту – 7, з двох показників ефективності – один.

Так, не використано 27,8 тис. грн, передбачених на придбання обладнання та предметів довгострокового користування для забезпечення діяльності МТУ (в т. ч. видатки на заходи з інформатизації).

На придбання ліцензійного програмного забезпечення для забезпечення діяльності апарату (в т. ч. для Реєстру) без права передачі майнових прав (в т. ч. на заходи з інформатизації) використано 1 988,1 тис. грн, що у 3,7 раза менше запланованого.

На заходи з експертизи, охорони, збереження та транспортування активів використано 207,7 тис. грн з передбачених 590,0 тис. гривень.

До держбюджету не надійшло жодних коштів від реалізації активів, що перебувають в управлінні АРМА у разі їх конфіскації, відповідно до положень статті 23 Закону № 772 (передбачалось 50 000,0 тис. грн) та від реалізації активів, які передані АРМА для здійснення заходів з управління у разі, якщо за результатами кримінального провадження застосовано конфіскацію чи спеціальну конфіскацію (передбачалось 50 000,0 тис. гривень).

Із запланованих 367 заходів з контролю за ефективністю управління активами у формі камеральних та виїзних перевірок здійснено 264 такі заходи.

Слід зазначити, що у 2020 році опрацьовано 59 423 од. документів (доручення, листи, звернення громадян, запити на інформацію тощо) проти запланованих 34 121; виявлено та розшукано 45 808 од. активів, на які може бути накладено арешт у рамках кримінального провадження (планувалось 10 000 од.); до державного бюджету за результатами здійснення заходів з управління активами на підставі відповідної ухвали суду або згоди власника надійшло 15 682,6 тис. грн (передбачалось 13 500,0 тис. гривень).

Рівень готовності Реєстру в 2020 році становив 57,7 відсотка.

Відповідно до інформації, наведеної у звіті про виконання паспорта бюджетної програми на 2021 рік, з 13 визначених результативних показників затрат не виконано 9, з 20 показників продукту – половини.

Рівень готовності Реєстру залишився на рівні 2020 року – 57,7 відсотка.

4.2.3. Рекомендації Національному агентству:

у паспорті бюджетної програми визначити мету, що відображає цілі, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми, та відповідає пріоритетам державної політики у цій сфері;

у паспорті бюджетної програми визначати реалістичні кількісні та якісні результативні показники, які повною мірою відображатимуть результат виконання бюджетної програми, досягнення мети та завдань бюджетної програми, висвітлюватимуть обсяг і якість надання публічних послуг.

4.3. Використання коштів державного бюджету

Національним агентством на виявлення, розшук та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, у 2019–2021 роках використано 521 982,7 тис. грн коштів загального фонду держбюджету за КПКВК 6431010, з них 433 003,2 тис. грн – на утримання центрального апарату та 88 979,5 тис. грн – МТУ.

Загалом у 2019 – 2021 роках Національному агентству визначено видатків загального фонду держбюджету (з урахуванням змін) у сумі 689 870,1 тис. грн, з яких використано лише 75,7 відсотка. За відсутності зареєстрованих в органах Казначейства фінансових зобов'язань у 2019–2021 роках фінансування у сумі 129 085,4 тис. грн не відкривалось, а відкриті асигнування у сумі 38 802,4 тис. грн через управлінські недоліки залишились невикористаними.

Невикористання бюджетних призначень зумовлено надмірним та необґрунтованим плануванням видатків на оплату праці та управлінськими недоліками при плануванні публічних закупівель, що призвело до невиконання постачальниками договірних відносин щодо поставки обладнання для Реєстру.

Так, обсяг видатків на оплату праці визначався з урахуванням граничної чисельності працівників МТУ у кількості 240 осіб, при цьому згідно з штатним розписом чисельність працівників становила 84 особи.

Аудитом встановлено, що при визначенні посадових окладів працівників центрального апарату Національного агентства не враховано вимог Закону № 117.

Протягом листопада–грудня 2021 року нарахування та виплата заробітної плати працівників центрального апарату здійснювалися з урахуванням розмірів посадових окладів, визначених у Законі № 772. Як наслідок, видатки на оплату праці у сумі 31 977,1 тис. грн використано з порушенням законодавства.

Встановлено, що Національним агентством у штатних розписах неправильно визначено посадові оклади начальників МТУ. Як наслідок, у 2020–2021 роках АРМА здійснено видатків з оплати праці з порушенням законодавства, за розрахунками, у сумі 10 917,1 тис. грн (в т. ч. нарахування на оплату праці – 1 968,7 тис. гривень).

Національним агентством не дотримано вимог частин другої та третьої статті 92 Закону № 889 щодо припинення трудових відносин з працівниками патронатної служби (чотири особи) та двома помічниками Голови Національного агентства в день звільнення такої посадової особи.

Працівникам патронатної служби, з якими в порушення вимог Закону № 889 не були припинені трудові відносини, за період з 02.01.2020 по 31.12.2021 Національним агентством здійснено видатки на оплату праці з нарахуваннями у сумі 6 004,1 тис. гривень.

У порушення вимог статті 21 Закону № 3855 виконання функцій працівника режимно-секретного органу відповідно до наказу АРМА

від 22.04.2019 № 90/9-03-ос покладено на радника Голови АРМА відділу патронатної служби Національного агентства.

Як наслідок, працівникові патронатної служби, який у порушення вимог Закону № 3855 виконував функції працівника РСО, з жовтня 2019 року по грудень 2021 року з порушенням вимог законодавства здійснено видатків на виплату надбавки, яка передбачає доступ до державної таємниці, на загальну суму 214,5 тис. грн, у тому числі нарахування – 38,7 тис. гривень.

Встановлено випадок завищення оцінки службової діяльності за результатами 2021 року: державному службовцеві за наявності догани за невиконання завдань поставлено оцінку «відмінно» та виплачено премію у сумі 19,1 тис. грн, що призвело до використання коштів на оплату праці з порушенням законодавства.

Національним агентством у 2020 році здійснено видатки на розробку ескізів емблеми, прапора та відомчих заохочувальних відзнак. На час завершення аудиту емблема, нагрудний знак, прапор та відомчі заохочувальні відзнаки жодним документом не затверджено, що свідчить про непродуктивне використання 38,8 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що на розміщення одного працівника АРМА передбачено 4,9 кв. м, але при розміщенні працівників згідно зі штатною чисельністю (195 працівників) середня площа на одну особу становитиме 3,9 кв. м, що є порушенням пункту 2.3 ДСанПІН 3.3.2.007-98: площа робочого місця має становити не менше ніж 6,0 кв. м.

Договори на 2020 та 2021 роки про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна не містять умов про надання підтверджувальних документів щодо витрат, зазначених в актах виконаних робіт, що створює ризик непрозорості та необ'єктивності при визначенні понесених витрат.

Національним агентством із порушенням законодавства у сфері публічних закупівель здійснено закупівлю на 2 184,5 тис. гривень.

4.3.1. Нормативно-правова база

Національне агентство є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом (частина перша статті 2 Закону № 772) і складається з центрального апарату і МТУ (частина шоста статті 2 Закону № 772).

Постановою № 816 Кабінет Міністрів України утворив як юридичні особи публічного права МТУ АРМА.

Працівниками Національного агентства відповідно до частини першої статті 8 Закону № 772 є державні службовці та особи, які працюють за трудовим договором в АРМА.

Постановою № 816 внесено зміни до додатка 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів виконавчої влади, інших державних органів»: граничну чисельність працівників апарату

АРМА визначено в кількості 195 осіб (усі державні службовці), працівників МТУ – 240 (усі державні службовці).

Частиною першою статті 13 Закону № 772 передбачено, що заробітна плата працівників Національного агентства складається з посадового окладу, надбавки за вислугу років, доплати за ранг, премії та інших надбавок, встановлених законодавством про державну службу (стаття 13 в редакції Закону від 18.02.2016 № 1021 – VIII).

При цьому згідно з частиною другою статті 13 Закону № 772 посадовий оклад працівників визначається цим Законом залежно від посади у пропорційному співвідношенні до мінімальної заробітної плати від 5 до 12 окладів (мінімальних заробітних плат).

Законом № 772 передбачено однакові умови оплати праці працівників АРМА незалежно від того, де вони займають посади – у центральному апараті чи МТУ.

Правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян державної служби, яка функціонує в інтересах держави і суспільства, а також порядок реалізації громадянами України права рівного доступу до державної служби, що базується на їхніх особистих якостях та досягненнях, визначає Закон № 889.

Частиною п'ятою статті 2 Закону № 772 встановлено: Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», інші закони, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України «Про державну службу» застосовуються до АРМА та його працівників у частині, що не суперечить цьому Законові.

Схема посадових окладів на посадах державної служби та умови оплати праці державних службовців, з якими укладаються контракти про проходження державної служби, визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (частина друга статті 51 Закону № 889 (в редакції від 19.09.2019)).

Згідно з частиною четвертою статті 51 Закону № 889 Кабінет Міністрів України може встановлювати додаткові коригуючі коефіцієнти оплати праці для різних державних органів з урахуванням соціально-економічних, демографічних, кліматичних, екологічних та інших особливостей адміністративно-територіальних одиниць, на територію яких поширюється юрисдикція таких органів.

З 1 січня 2017 року набрав чинності Закон № 1774, згідно з пунктом 3 розділу II (зі змінами, внесеними 19.12.2019) «Прикінцеві та перехідні положення» якого мінімальна заробітна плата після набрання чинності цим Законом не застосовується як розрахункова величина для визначення посадових окладів та заробітної плати працівників та інших виплат. До внесення змін до законів України щодо незастосування мінімальної заробітної плати як розрахункової величини, вона застосовується у

розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року, починаючи з 1 січня 2017 року.

З 1 січня 2019 року набрав чинності Закон № 2629, згідно з пунктом 8 розділу «Прикінцеві положення» якого у 2019 році для визначення посадових окладів, заробітної плати, грошового забезпечення працівників державних органів як розрахункова величина застосовується прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на 01 січня 2018 року.

Враховуючи викладене, у 2019 році посадові оклади працівників АРМА (як центрального апарату, так і МТУ) визначалися відповідно до статті 13 Закону № 772 з урахуванням положень Законів № 1774 і № 2629 (в частині застосування прожиткового мінімуму як розрахункової величини).

Пунктом 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 117 (зі змінами, внесеними 20.12.2019) встановлено, що з 1 січня 2020 року норми і положення законів України, якими визначені розміри посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників державних органів, крім Апарату Верховної Ради України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Вищого антикорупційного суду, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції, Рахункової палати та членів Центральної виборчої комісії, застосовуються в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

До узгодження законодавчих актів із Законом № 117, вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.01.2020 № 16 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 р. № 15» передбачено, що розміри посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, у 2020 році застосовуються в порядку та розмірах, визначених спеціальними законами, які регулюють їх діяльність.

З 1 січня 2021 року набрав чинності Закон № 1082, статтею 26 якого передбачено: у 2021 році для всіх категорій працівників державних органів застосовуються розміри та умови оплати праці, що діяли станом на 1 вересня 2020 року. Законом України від 08.10.2021 № 1807 «Про внесення змін до Закону України Про Державний бюджет України на 2021 рік» статтю 26 Закону № 1082 виключено (набрав чинності 21.10.2021).

Закон № 772 не передбачає розмежування умов оплати праці працівників АРМА залежно від місця роботи (центральный апарат чи МТУ). Водночас у постанові № 15 окремо визначено розміри посадових окладів центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом та посадових окладів МТУ АРМА (згідно з пунктом 10 Приміток до Схеми посадових окладів на посадах державної служби з урахуванням категорій, підкатегорій та рівнів державних

органів (далі – Схема посадових окладів) у відповідному році, посадові оклади працівників МТУ визначаються відповідно до схеми посадових окладів на посадах державної служби, передбаченої для державних органів, юрисдикція яких поширюється на територію однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, з коефіцієнтом 1,5).

У роз'ясненні Національного агентства України з питань державної служби від 30.03.2020 № 89-р/з зазначено, що посади керівників та заступників керівників державних органів, керівників державної служби в державному органі, які віднесено до категорії Б, не віднесено до окремої підкатегорії та не виділено відповідними позиціями у Схемі посадових окладів. Натомість проведено прирівняння таких посад. Так, керівники апаратів місцевих держадміністрацій, керівники територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, зокрема керівники самостійних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій із статусом юридичної особи публічного права, прирівняні до підкатегорії Б1, а їх заступники – до підкатегорії Б2.

Незважаючи на те, що назви багатьох державних органів (найменування юридичної особи) мають такі слова, як відділ, управління, головне управління, департамент, ототожнення керівників таких державних органів (юридичних осіб) та їх заступників з керівниками структурних підрозділів державного органу та їх заступниками є помилковим. При розробленні та затвердженні штатного розпису державного органу посадові оклади за цими посадами мають бути диференційовані шляхом застосування пункту 7 Приміток до Схеми посадових окладів: установлення посадових окладів державним службовцям за прирівняними посадами в межах підкатегорій Б1-Б3 здійснюється керівником державної служби у відповідному органі.

Частиною другою статті 92 Закону № 889 (зі змінами від 19.09.2019) визначено, що працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи або на час діяльності депутатської фракції (депутатської групи) у Верховній Раді України, працівником патронатної служби якої він призначений. Згідно з частиною третьою зазначеної статті трудові відносини з працівником патронатної служби припиняються в день припинення повноважень особи або припинення діяльності депутатської фракції (депутатської групи) у Верховній Раді України, працівником патронатної служби якої він призначений. Акт про звільнення приймається керівником державної служби.

Статтею 44 Закону № 889 визначено, що оцінювання результатів службової діяльності проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми професійного розвитку, а також показників, визначених у контракті про проходження державної служби (у разі укладення). Державні службовці,

які отримали відмінні оцінки за результатами оцінювання службової діяльності, підлягають преміюванню відповідно до цього Закону.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.12.2011 № 1399 «Про встановлення ліміту легкових автомобілів, що обслуговують органи виконавчої влади» Національному агентству передбачено такий ліміт транспортних засобів: для центрального апарату – один автомобіль, для МТУ – 6 автомобілів.

Відповідно до пункту 5 розділу 2 Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями, затверджених наказом Міністерства соціальної політики від 14.02.2018 № 207 (зареєстрований у Міністерстві юстиції України 25.04.2018 за № 508/31960), роботодавець повинен за рахунок тривалості робочої зміни організувати внутрішні регламентовані перерви для відпочинку згідно з ДСанПІН 3.3.2.007-98.

Пунктом 2.3 ДСанПІН 3.3.2.007-98 передбачено, що площа одного робочого місця має становити не менше ніж 6,0 кв. м, об'єм – не менше ніж 20,0 куб. метрів.

Згідно з пунктом 4 частини першої статті 30 Закону № 922 (у редакції 01.12.2019) визначено, що замовник відхиляє тендерну пропозицію, якщо така пропозиція не відповідає умовам тендерної документації.

4.3.2. Виявлений стан справ та висновки

Національним агентством для виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, у 2019–2021 роках використано 521 982,7 тис. грн коштів загального фонду держбюджету за КПКВК 6431010, з них 433 003,2 тис. грн – на утримання центрального апарату та 88 979,5 тис. грн – МТУ АРМА.

Загалом у 2019–2021 роках Національному агентству були визначені видатки загального фонду держбюджету (з урахуванням змін) у сумі 689 870,1 тис. грн, з яких використано лише 75,7 відсотка. За відсутності зареєстрованих в органах Казначейства фінансових зобов'язань у 2019–2021 роках фінансування у сумі 129 085,4 тис. грн не відкривалось, а відкриті асигнування у сумі 38 802,4 тис. грн через управлінські недоліки не використані.

Інформація про планові та фактичні показники видатків державного бюджету у 2019–2021 роках за КПКВК 66431010 Національного агентства наведена в табл. 1.

Таблиця 1

**Планові та фактичні показники видатків державного
бюджету за КПКВК 66431010 у 2019 – 2021 роках**

тис. грн

Роки	Потреба у коштах		Встановлені видатки		Відкрито асигнувань	Касові видатки
	згідно з доведеним граничним обсягом	не забезпечені видатки	законом про держбюджет	законом зі змінами		
2019	169 728,4	150 549,2	239 728,8	239 728,4	187 728,9	164 597,2
2020	278 614,7	125 994,7	275 614,7	176 649,8	170 980,8	157 523,3
2021	273 491,9	105 809,4	273 491,9	273 491,9	202 075,4	199 862,2
Разом	721 835,0	382 353,3	788 835,4	689 870,1	560 785,1	521 982,7

Дані таблиці 1 свідчать, що визначені Національному агентству бюджетні призначення у повному обсязі щорічно не використовувалися.

Так, упродовж 2019 року з визначених Національному агентству бюджетних призначень асигнування у сумі 51 999,5 тис. грн взагалі не відкривались, а з відкритих асигнувань 23 131,7 тис. грн не використані. Загалом у 2019 році Національним агентством використано 164 597,2 тис. грн, тобто лише 68,7 відс. обсягу бюджетних призначень.

У 2020 році бюджетні призначення Національному агентству зменшені¹⁸ більш ніж на третину – до 176 649,8 тис. грн, у зв'язку із формуванням Кабінетом Міністрів України фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками. Водночас 5 669,0 тис. грн із виділених асигнувань не відкриті, а з відкритих асигнувань 13 457,5 тис. грн не використані. Касові видатки Національного агентства у 2020 році становили 157 523,5 тис. грн, або 89,2 відс. обсягу бюджетних призначень.

Упродовж 2021 року асигнування у сумі 71 416,5 тис. грн не були відкриті, а з відкритих асигнувань 2 213,2 тис. грн не використані. Касові видатки Національного агентства у 2021 році становили 199 862,2 тис. грн, або 73,1 відс. річного обсягу бюджетних призначень.

Основним документом, який надає повноваження бюджетній установі здійснювати видатки, визначає обсяг і напрями спрямування коштів для виконання установою функцій та досягнення цілей, передбачених на рік, є кошторис.

Аудитом встановлено, що до кошторису витрат за загальним фондом держбюджету центрального апарату неодноразово протягом кожного року вносились численні зміни щодо обсягу використання бюджетних коштів: у 2019 році – 8, 2020 – 9, 2021 – 3 зміни.

¹⁸ Закон України від 13.04.2020 № 553, розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2020 № 1563-р.

Інформація про виконання кошторису центрального апарату Національного агентства у 2019–2021 роках за КПКВК 66431010 наведена в табл. 2.

Таблиця 2

**Інформація про виконання кошторису центрального апарату
Національного агентства у 2019 – 2021 роках**

тис. грн

Роки	Встановлено		Відкрито асигнувань	Касові видатки
	кошторисом	кошторисом зі змiнами		
2019	239 728,4	216 364,5	168 348,3	145 598,9
2020	234 075,4	141 195,5	138 359,3	125 123,7
2021	236 304,9	232 469,1	164 182,6	162 280,6
Разом	710 108,7	590 029,1	470 890,2	433 003,2

Кошторисами у 2019–2021 роках центральному апарату Національного агентства встановлені асигнування у сумі 590 029,1 тис. грн, або 85,5 відс. призначень за бюджетною програмою. За відсутності фінансових зобов'язань центральному апарату у ці роки не відкрито асигнувань у сумі 119 201,9 тис. грн, не використано відкритих асигнувань – 37 887,0 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що невикористання бюджетних призначень зумовлено необґрунтованим плануванням видатків та управлінськими недоліками при плануванні публічних закупівель, що призвело до невиконання постачальниками договірних відносин щодо поставки обладнання для Реєстру.

Так, обсяг видатків на оплату праці визначався з урахуванням граничної чисельності працівників МТУ у кількості 240 осіб, тоді як чисельність працівників МТУ штатними розписами затверджена у кількості 84 осіб, тобто не дотримано вимог постанови № 228 (пункт 20): головні розпорядники повинні враховувати об'єктивну потребу в коштах установи виходячи, поряд з іншим, з її штатної чисельності.

Відповідно до розрахунків видатків до затверджених центральному апарату кошторисів кожного року у складі виплат на оплату праці планувались додаткові стимулюючі виплати працівникам за інтенсивність праці, які розрахунками до бюджетного запиту не передбачались.

Законом № 889 (із змінами від 02.12.2021) керівникам державної служби надано право (до 31.12.2022) встановлювати державним службовцям додаткові стимулюючі виплати за інтенсивність праці та за виконання особливо важливої роботи. Стимулюючі виплати відповідно до Положення № 289 встановлюються у межах економії фонду оплати праці.

Згідно з розрахунками видатків до затверджених центральному апарату кошторисів на 2020 рік у складі витрат на оплату праці працівникам центрального апарату передбачалась додаткова стимулююча виплата за інтенсивність праці у сумі 27 652,3 тис. грн, що становило 80,2 відс. обсягу виплат за посадовими окладами (34 455,8 тис. гривень). Упродовж року за рахунок вакансій у штаті центрального апарату утворилась економія фонду оплати праці, що дало

можливість тричі змінити загальний обсяг додаткових стимулюючих виплат за інтенсивність праці і нарахувати їх у сумі 36 298,4 тис. грн, що становило 169,8 відс. обсягу виплат за посадовими окладами (21 380,6 тис. гривень).

У розрахунках до кошторису на 2021 рік додаткова стимулююча виплата за інтенсивність праці була визначена у сумі 55 378,1 тис. грн, або 221,2 відс. обсягу виплат за посадовими окладами (25 029,7 тис. гривень). Фактично у 2021 році у складі витрат на оплату праці працівників центрального апарату додаткові стимулюючі виплати за інтенсивність праці становили 50 143,4 тис. грн, або 221,1 відс. нарахованих посадових окладів.

Аналізом показників видатків, передбачених розрахунками Західного МТУ АРМА до проєкту кошторису на 2020–2021 роки, встановлено включення до них окремих необґрунтованих відомостей, що суперечить вимогам пункту 20 Порядку №228. Зокрема, до детальних розрахунків до проєктів кошторисів на 2020–2021 роки Західним МТУ АРМА за КЕКВ 2111 «Заробітна плата» безпідставно включено додаткову стимулюючу надбавку за інтенсивність праці, виплата якої має проводитись лише у межах економії фонду оплати праці.

Аудитом встановлено, що при визначенні посадових окладів працівників центрального апарату Національним агентством не враховано норм Закону № 117.

За поясненням АРМА, згідно з частиною п'ятою статті 2 Закону № 772, Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», інші закони, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України «Про державну службу» застосовуються до АРМА та його працівників у частині, що не суперечить цьому Закону. Крім того, колізія норм права вирішується шляхом вибору того нормативного акта, який має бути застосований до конкретного випадку (постанова Верховного Суду від 12.03.2020 у справі № 227/2015/15 (ЄДРСР № 88322414)).

За наявності розбіжностей між загальним і спеціальним нормативно-правим актом перевага надається спеціальному, якщо він не скасований виданим пізніше загальним актом.

Також АРМА посилається на підхід до застосування нормативно-правових актів, використаний Верховним Судом у постанові від 29.01.2019 (справа № 807/257/14): якщо нормативні акти рівної юридичної сили містять різні моделі правового регулювання, перевагу слід надавати тій нормі, яка регулює вужче коло суспільних відносин, тобто є спеціальною.

При проведенні аудиту здійснено порівняльний аналіз посадових окладів, визначених Законом № 772 та Постановою № 15 (табл. 3).

**Порівняльний аналіз посадових окладів,
визначених Законом № 772 та Постановою № 15**

Посада	Посадовий оклад відповідно до статті 13 Закону № 772, грн	Посадовий оклад відповідно до Постанови № 15, грн	Різниця в посадових окладах, грн: +/-
Заступник Голови	23122	30300	+7178
Начальник управління	18918	16600	-2318
Начальник самотійного відділу	18918	15600	-3318
Завідувач самотійного сектору	14714	13700	-1014
Начальник відділу у складі управління	14714	13700	-1014
Завідувач сектору у складі управління	14714	12000	-2714
Головний спеціаліст	14714	10600	-4114
Провідний спеціаліст	10510	8500	-2010

Як наслідок протягом листопада–грудня 2021 року нарахування та виплата заробітної плати працівників центрального апарату здійснювалися з урахуванням розмірів посадових окладів, визначених у Законі № 772.

Разом з тим Законом № 117 передбачено, що норми і положення законів України, якими визначені розміри посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників державних органів, крім Апарату Верховної Ради України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Вищого антикорупційного суду, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції, Рахункової палати та членів Центральної виборчої комісії, застосовуються в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

За даними меморіального ордеру № 5 «Зведена відомість видів оплат та нарахувань до фондів за листопад 2021 року», АРМА нараховано та виплачено заробітної плати за КЕКВ 2110 в сумі 12 688 603,27 грн, нараховано та сплачено ЄСВ за КЕКВ 2120 в сумі 2 309 928,25 гривень. За даними меморіального ордеру № 5 «Зведена відомість видів оплат та нарахувань до фондів за грудень 2021 року», нараховано та виплачено заробітної плати за КЕКВ 2110 в сумі 14 098 269,17 грн, нараховано та сплачено ЄСВ за КЕКВ 2120 в сумі 2 880 336,32 гривні.

Таким чином, при визначенні посадових окладів центрального апарату Національного агентства не враховано норм Закону № 117. Як наслідок протягом листопада–грудня 2021 року здійснено нарахування та виплату заробітної плати працівників центрального апарату виходячи з розмірів посадових окладів, визначених у Законі № 772, що спричинило нарахування

заробітної плати працівникам центрального апарату АРМА у сумі 31 977,1 тис. грн з порушенням законодавства.

Аудитом встановлено, що Національним агентством з порушенням законодавства визначені посадові оклади для начальників МТУ. Як наслідок, у 2020–2021 роках АРМА здійснено видатків на оплату праці з порушенням законодавства, за розрахунками, у сумі 10 917,1 тис. грн (в т. ч. нарахування на оплату праці – 1 968,7 тис. грн).

Зазначене зумовлено тим, що Національним агентством посадові оклади керівникам МТУ АРМА в 2020–2021 роках встановлювалися відповідно до Схеми посадових окладів за підкатегорією Б1 (керівник департаменту, головного управління, служби) з розміром посадового окладу 12000 грн (18000 грн з урахуванням коефіцієнта 1,5), однак у штатних розписах МТУ АРМА на 2020–2021 роки посада керівника МТУ зазначена як «начальник управління». Відповідно до Схеми посадових окладів за посадою державної служби, підкатегорії Б1 – керівник самостійного управління, служби, розмір посадового окладу становив 10 550 грн (15 825 грн з урахуванням коефіцієнта 1,5).

Згідно з поясненням Національного агентства, встановлення посадових окладів керівникам МТУ АРМА відбувалося відповідно до роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби¹⁹ щодо прирівняння керівних посад державної служби та визначення розмірів посадових окладів.

Під час аудиту до Національного агентства України з питань державної служби надіслано запит²⁰ щодо визначення розміру окладу начальникам МТУ АРМА.

Національним агентством України з питань державної служби, зокрема, повідомлено²¹: «Посадові оклади міжрегіональних територіальних органів Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, територіальних органів Держенергонагляду визначаються відповідно до схеми посадових окладів на посадах державної служби, передбаченої для державних органів, юрисдикція яких поширюється на територію однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, з коефіцієнтом 1,5.

Вказаною Схемою передбачено, що для посади керівника самостійного управління, служби державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, встановлено посадовий оклад у розмірі 10 550 гривень.

Для посади завідувача самостійного сектору державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, встановлено посадовий оклад у розмірі 7600 гривень».

¹⁹ Роз'яснення НАДС від 30.03.2020 № 89-р/з.

²⁰ Лист АРМА від 07.12.2021 № 9243/1-31-21/10.

²¹ Лист НАДС від 17.12.2021 № 9422/10.3-21.

Аудитом встановлено, що Національним агентством не дотримано вимог частин другої та третьої статті 92 Закону № 889 щодо припинення трудових відносин з працівниками патронатної служби в день звільнення Голови АРМА (чотири радники та два помічники Голови Національного агентства).

Так, у наказі АРМА від 02.01.2020 № 6/9-03-ос (за підписом т. в. о. Голови В. Сигидина) з посиланням на норми статті 23 Кодексу законів про працю України та статті 92 Закону України «Про державну службу» у зв'язку із звільненням Янчука А. В. з посади Голови АРМА відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1374-р «Про звільнення Янчука А. В. з посади Голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» визнано такими, що продовжують працювати на посадах у центральному апараті АРМА на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, тимчасово, на строк виконання обов'язків тимчасово виконуючого обов'язки Голови АРМА, з 02.01.2020 радники та помічники Голови АРМА.

Як наслідок, працівникам патронатної служби, з якими в порушення вимог Закону № 889 не були припинені трудові відносини, з 02.01.2020 по 31.12.2021 Національним агентством здійснено видатки на оплату праці з нарахуваннями у сумі 6 004,1 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що обов'язки працівника режимно-секретного органу в АРМА відповідно до наказу АРМА від 22.04.2019 № 90/9-03-ос покладено на радника Голови АРМА. Підставами для видання цього наказу зазначено лист-погодження СБУ від 08.04.2019 № 26/1/1-3226 та лист-погодження Режимно-секретного управління Секретаріату Кабінету Міністрів України від 25.02.2019 № 32-145. Слід зазначити, що АРМА зміною № 1 до штатного розпису на 2019 рік, затвердженою 22.01.2019, з 01.02.2019 виведено із штатного розпису посаду головного спеціаліста режимно-секретної роботи, а введено посаду радника Голови Відділу патронатної служби.

Враховуючи вимоги частин другої та третьої статті 92 Закону № 889 щодо призначення та припинення повноважень працівника патронатної служби, існують ризики у частині забезпечення виконання процесів, пов'язаних з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, у разі звільнення такої особи.

Вибірковою перевіркою процесів щорічного оцінювання службової діяльності працівників АРМА встановлено, що за результатами виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В», в 2021 році, завідувача Сектору запобігання та виявлення корупції АРМА оцінено на «відмінно» та в грудні 2021 року цій особі виплачено премію – 19 128,20 гривні.

Разом з тим відповідно до наказу АРМА від 20.07.2021 № 255/9-03-ос «Про накладення дисциплінарного стягнення» зазначеному працівникові оголошено догану у зв'язку з допущенням дисциплінарного проступку за

невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівника, а саме:

неповідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання суб'єктами декларування АРМА декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави;

нестворення та незабезпечення функціонування внутрішніх та регулярних каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Слід зазначити, що ці факти стосуються невиконання ключових показників результативності, ефективності та якості, визначених у пунктах 1 та 4 Завдань ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державного службовця, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В», на 2021 рік, на підставі яких здійснювалося щорічне оцінювання. Це свідчить про формальне та необ'єктивне оцінювання службової діяльності державного службовця, що призвело до завищення такої оцінки та, як наслідок, до витрат 19,1 тис. грн з порушенням законодавства.

Аудитом встановлено, що Національне агентство здійснило видатки на розробку ескізів емблеми, прапора та відомчих заохочувальних відзнак.

На час проведення аудиту емблема, нагрудний знак, прапор та відомчі заохочувальні відзнаки жодним документом не затверджено, що свідчить про непродуктивне використання 38,8 тис. гривень.

Національним агентством неекономно та непрозоро використовувався службовий автомобіль: через відсутність посади водія у штатному розписі, безоплатно отриманий від ДП «Національні інформаційні системи» автомобіль Lexus ES 350, 2007 року випуску (VIN JTHBJ46GX72054498), державний номерний знак АА 0033 ВО, передано на позабалансовий облік Комунальному підприємству «Автотранспортне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» (далі – АТП) та одночасно укладено договори про надання послуг з нерегулярних пасажирських перевезень.

Згідно з цими договорами Національне агентство здійснює ремонт автомобіля, вчасно замінює шини та акумулятор, забезпечує обов'язкове страхування, АТП – надає водія та паливно-мастильні матеріали, забезпечує зберігання автомобіля у гаражі та альтернативний транспортний засіб на період ремонту автомобіля.

У разі введення в штат Національного агентства посади «водій» та укладання договорів про надання послуг медичного працівника, який здійснює медичний огляд водія перед виїздом на рейс, та слюсаря, який здійснює технічний огляд транспортного засобу, витрати на послуги з перевезення можна скоротити, за розрахунками, на 724 521 грн (47 відсотків).

Між Національним агентством та Фондом державного майна України укладено договір оренди нерухомого майна, що належить до державної власності, від 23.02.2017 № 58 (далі – договір оренди). Згідно з договором

оренди зі змінами від 03.05.2017 та від 29.01.2018 Національному агентству передано у користування приміщення загальною площею 1629,7 м. кв. за адресою: вул. Бориса Грінченка, 1, м. Київ.

За інформацією АРМА, корисна площа кабінетів, де розміщуються працівники АРМА, становить 891,2 кв. м, у тому числі кабінет Голови – 35,9 кв.м, приймальня Голови – 38,2 кв.м, кабінет заступника Голови – 26,0 кв.м, кабінет режимно-секретного органу – 17,9 кв.м, кабінет ДСК – 5,2 кв.м, площа кабінетів, де фактично розміщуються 156 працівників, становить 768,0 кв. м. Площа допоміжних приміщень (коридори, підвал, сходи) становить 738,5 кв. м.

Таким чином, на одного працівника АРМА припадає 4,9 кв. м, у разі розміщення згідно з штатною чисельністю 195 працівників, місця яких обладнано комп'ютерною технікою, середня площа на одну особу становитиме 3,9 кв. м, що є порушенням пункту 2.3 ДСанПІН 3.3.2.007-98: площа одного робочого місця має становити не менше ніж 6,0 кв. м.

Згідно з договором оренди балансоутримувачем орендованого майна є державне підприємство «Спецагро», яке належить до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики).

Відповідно до пункту 5.10 договору оренди Національне агентство має зобов'язання за двома типами договорів відшкодування: за комунальні послуги та технічне обслуговування загальної будівлі.

Так, у 2019 році між Національним агентством та ДП «Спецагро» укладено договори від 27.02.2019 № 03130–ВКП «Про відшкодування витрат балансоутримувача за комунальні послуги» загальною вартістю 649,6 тис. грн. та від 18.02.2019 № 03129-КП «Про відшкодування витрат балансоутримувача на технічне обслуговування» вартістю 1 779,6 тис. гривень.

У 2020 році – договори від 31.01.2020 № ВК-0310120 «Про відшкодування витрат балансоутримувача за комунальні послуги» загальною вартістю 700,6 тис. грн та від 20.03.2020 № ВЕВ-12/20 «Про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна» вартістю 1 625,1 тис. гривень.

У 2021 році – договори від 11.02.2021 № 11/02/21 «Про відшкодування витрат балансоутримувача за комунальні послуги» загальною вартістю 685,5 тис. грн та від 19.02.2021 № 19/02/21 «Про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна» вартістю 1 376,6 тис. гривень.

Пунктом 2.5 договору від 18.02.2019 № 03129-КП «Про відшкодування витрат балансоутримувача на технічне обслуговування» визначено, що за необхідності разом з актами здачі-прийняття робіт (надання послуг) балансоутримувач надає відповідні підтверджувальні документи (їх копії), що обґрунтовують їх вартість, визначену в рахунках на оплату та актах здачі-прийняття робіт (надання послуг).

До цього договору додані видаткові накладні на закупівлю запчастин (труби, саморізи, прокладки, конденсатори, лампи тощо) та акти приймання-

передачі виконаних робіт підрядників щодо фарбування та ремонту стель, підлог, електрообладнання тощо.

Водночас аудитом встановлено, що в договорах «Про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна» за 2020 та 2021 роки такої умови немає, що створює ризик непрозорості та необ'єктивності виставлених Національному агентству до сплати актів здачі-прийняття робіт (надання послуг).

Аудитом виконання вимог Закону № 922 щодо організації та проведення процедур закупівлі товарів, робіт та послуг за публічні кошти встановлено, що наказом АРМА від 28.03.2017 № 22 «Про затвердження Положення про тендерний комітет АРМА» (зі змінами від 21.04.2020 № 215, 15.01.2021 № 26, 11.08.2021 № 279) утворено тендерний комітет АРМА у складі 9 осіб та затверджено відповідне положення.

Наказом АРМА від 21.04.2020 № 216 «Про уповноважену особу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, відповідальну за організацію та проведення спрощених закупівель» визначено уповноважену особу, відповідальну за організацію та проведення спрощених процедур закупівель, та затверджено відповідне положення.

Аудитом засвідчено, що річні плани закупівель відповідали затвердженому кошторису Національного агентства, у разі внесення змін до кошторису вносилися відповідні зміни до річного плану закупівель.

Рішення тендерного комітету та/або уповноваженої особи оформлювались відповідними протоколами.

Аудитом встановлено, що Національним агентством із порушенням законодавства у сфері публічних закупівель здійснено закупівлю на 2 184,5 тис. гривень.

Так, згідно з протоколом засідання тендерного комітету від 12.12.2019 № 322 переможцем торгів визнано ТОВ «РДТЕХ», яким запропоновано найбільш економічно вигідну цінову пропозицію. Національним агентством з переможцем торгів укладено договір від 24.12.2019 № 124/12-19 щодо закупівлі пакетів аналітичного, наукового, математичного чи прогнозувального програмного забезпечення на загальну суму 2 184 500 гривень.

Додатком № 1 до тендерної документації Національного агентства передбачено, що учасник, тендерна пропозиція якого за результатами оцінки визначена найбільш економічно вигідною, повторно протягом трьох робочих днів надає замовникові тендерну пропозицію, приведену у відповідність до показників за результатами проведеного аукціону.

Переможцем – ТОВ «РДТЕХ» – у визначений тендерною документацією термін такої тендерної пропозиції (цінової пропозиції) в електронній системі закупівель не опубліковано та Національному агентству не надано, чим не дотримано вимог тендерної документації АРМА.

Частиною четвертою статті 28 Закону № 922 визначено: строк розгляду тендерної пропозиції, яка за результатами оцінки визначена найбільш

економічно вигідною, не повинен перевищувати п'яти робочих днів з дня визначення найбільш економічно вигідної пропозиції. Строк розгляду тендерної пропозиції може бути аргументовано продовжено замовником до 20 робочих днів. У разі продовження строку розгляду тендерної пропозиції, замовник оприлюднює повідомлення в електронній системі закупівель.

Тендерний комітет АРМА строк розгляду тендерної пропозиції не продовжував і під час розгляду пропозиції ТОВ «РДТЕХ» її не відхилив як таку, яка не відповідає умовам тендерної документації, чим порушено пункт 4 частини першої статті 30 Закону № 922 (у редакції станом на 01.12.2019).

У 2021 році Національним агентством проведено процедуру відкритих торгів для закупівлі за ДК 021:2015 32420000-3 (апаратно-програмний комплекс для забезпечення роботи Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, з монтажем та пусконаладженням обладнання) очікуваною вартістю 28 666 443,00 гривні.

Згідно з протоколом засідання тендерного комітету від 18.10.2021 № 134 переможцем торгів визнано ТОВ «АЛТАЮР» з остаточною ціною пропозиції 25 080 000,00 гривень.

Національним агентством 05.11.2021 укладено договір з ТОВ «АЛТАЮР» за № ПК1/21 (далі – договір № ПК1/21) на загальну суму 25 080 000,00 гривень.

Відповідно до пункту 3.2 договору № ПК1/21 постачання товару має бути здійснено не пізніше 60 днів з дня укладання договору, але не пізніше 17.12.2021.

У звіті про виконання договору про закупівлю UA-2021-08-28-008265-а, опублікованому 04.01.2022, суми оплати за договором та причини розірвання договору, якщо таке мало місце, не зазначено.

Аудитом встановлено, що ТОВ «АЛТАЮР» не виконано умов договору № ПК1/21. Національним агентством при закупівлі обладнання для Реєстру не враховані ризики щодо зриву його постачання, оскільки договір укладений за півтора місяці до кінця бюджетного року. Як наслідок, бюджетні призначення на зазначені цілі в сумі 25 080,0 тис. грн Національним агентством не використано.

4.3.3. Рекомендації:

при розгляді та затвердженні проєктів кошторисів розпорядників нижчого рівня враховувати об'єктивну потребу з урахуванням штатної чисельності працівників. Стимулюючи виплати здійснювати в межах економії фонду оплати праці;

забезпечити ефективне управління коштами, виділеними для виконання заходів бюджетної програми;

посадові оклади працівників Національного агентства встановлювати відповідно до вимог чинного законодавства;

передбачити у структурі Національного агентства режимно-секретний орган;

при укладанні договірних відносин з балансоутримувачем передбачати надання підтверджуючих документів щодо понесених витрат;

забезпечити умови праці працівників центрального апарату відповідно до пункту 2.3 ДСанПІН 3.3.2.007-98;

забезпечити претензійно-позовну роботу за фактом невиконання договірних відносин.

5. СТАН ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ З ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ

У порушення вимог Закону № 772 Національним агентством не забезпечено виконання функцій організації та здійснення заходів, пов'язаних з веденням обліку матеріальних активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та своєчасного виконання однієї з основних функцій – формування та ведення Реєстру. Як наслідок, не систематизовано в єдиній електронній базі даних відомостей про застосування арешту активів як заходу забезпечення кримінального провадження чи цивільного судочинства, органи прокуратури та досудового розслідування не володіють актуальною інформацією про активи, на які накладено арешт у кримінальному провадженні.

Національним агентством не ініційовані зміни до законодавства у частині врегулювання порядку ведення бухгалтерського обліку арештованих активів (доходів), одержаних від корупційних та інших злочинів. У результаті облік переданих Національному агентству таких матеріальних активів ведеться у ручному режимі без відображення у реєстрах бухгалтерського обліку.

Внаслідок відхилення пропозиції ТОВ «СІРІУС - 1» та обрання переможцем конкурсного відбору АТ «УКРТРАНСГАЗ» з подальшим укладанням з ним договору управління, недоотримано в дохід державного бюджету, за розрахунками, 1 225,0 тис. гривень.

Національним агентством не ініційовано питання унормування реалізації підакцизних товарів. На час проведення аудиту АРМА не має можливості на законних підставах здійснювати реалізацію на торгах арештованих підакцизних товарів (тютюн, алкогольні напої, пальне).

Встановлено, що кошти, сплачені Національним агентством за зберігання транспортних засобів, не відшкодовуються власниками як після повернення активу, так і після повернення коштів від реалізованого активу з нарахованими відсотками від депозиту.

Зазначене призводить до додаткового навантаження на державний бюджет та по суті є непродуктивним використанням бюджетних коштів у сумі 373,7 тис. гривень.

Аудит, проведений територіальними управліннями Рахункової палати у МТУ АРМА, засвідчив недостатню завантаженість працівників МТУ в частині здійснення заходів, пов'язаних з оглядом, фактичним прийняттям в управління

активів та контролем за станом виконання управителями договорів з управління активами.

5.1. Нормативно-правова база

Функції та повноваження Національного агентства визначені статтями 9 та 10 Закону № 772.

Статтею 20 Закону № 772, зокрема, передбачено що управління грошовими коштами у готівковій та безготівковій формах у будь-якій валюті, а також банківськими металами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, здійснюється АРМА шляхом їх розміщення на депозитних рахунках АРМА у відповідній валюті.

5.2. Виявлений стан справ та висновки

Відповідно до Закону № 772 (частина перша статті 9) Національне агентство організовує здійснення заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами. Зазначені активи приймаються у управління на підставі ухвали слідчого судді, суду чи згоди власника активів, копії яких надсилаються АРМА не пізніше наступного робочого дня після їх винесення (надання) з відповідним зверненням прокурора.

Встановлено, що передані Національному агентству матеріальні активи на які накладено арешт у кримінальному провадженні, за відсутності законодавчих норм у бухгалтерському обліку у Національному агентстві не відображені. Облік таких матеріальних активів ведеться у ручному режимі у кількісних показниках Управлінням менеджменту активів центрального апарату АРМА.

Національним агентством Міністерству фінансів України пропозиції щодо унормування обліку арештованих активів не надавалися, відповідно, національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку щодо обліку арештованих активів, переданих Національному агентству в управління, Міністерством фінансів України не затверджено, питання обліку арештованих активів не унормовано.

Встановлено, що суми депозитних коштів, які розміщені на банківських рахунках, відображені на балансі Національного агентства.

Облік грошових коштів, як і матеріальних активів, здійснюється Управлінням менеджменту активів, хоча ведення бухгалтерського обліку покладено на Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку.

На депозитних рахунках Національного агентства, відкритих в АТ «Державний ощадний банк України», розміщено кошти, що безпосередньо передані АРМА в управління в готівковій та безготівковій формах у гривнях, доларах, євро, та кошти, отримані від реалізації арештованих активів.

Інформація про обсяги грошових коштів, які надходили на депозитні рахунки АРМА, та нараховані на них відсотки наведена у табл. 4.

Таблиця 4

Дані про обсяг грошових коштів, які надходили на депозитні рахунки АРМА, та відсотки, нараховані на них

Джерело походження грошових коштів	Валюта	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
		отримано на депозит	нараховані відс. за рік*	отримано на депозит	нараховані відс. за рік*	отримано на депозит	нараховані відс. за рік*
від реалізації активів	тис. грн	194 051,9	15 007,0	12 811,4	17 036,5	110 137,8	7 366,9
передані в управління	тис. грн	21 738,5	15 808,2	248 441,4	40 548,4	19 527,5	30 355,5
	тис. дол. США	9,3	5,0	637,8	8,2	3 617,6	9,7
	тис. євро	110,7	17,7	61,8	7,5	214,2	6,6

*загальна сума нарахованих відсотків за рік з урахуванням надходження коштів на рахунки АРМА у попередні роки.

У цілому на депозитних рахунках Національного агентства станом на 31.12.2021 розміщено 631 667,1 тис. грн, 3 251,2 тис. дол. США та 1 333,3 тис євро.

До державного бюджету від управління активами Національним агентством перераховано у 2019 році 12 580,1 тис. грн, у 2021 – 41 844,2 тис. грн, що у 2,7 раза більше, ніж у 2020 році (15 682,6 тис. гривень).

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 25 Закону № 772 сума коштів, опис, характеристики та оціночна вартість майна, майнових та інших активів є даними, які Національним агентством мають вноситись до Реєстру, проте на час проведення аудиту Реєстр у промислову експлуатацію не введено.

3 грудня 2019 року Реєстр знаходиться у дослідній експлуатації. Упродовж 2020–2021 років Національним агентством до Реєстру внесені 809 ухвал про передачу 19 593 од. активів, серед яких 2 161 од. нерухомого майна, 346 земельних ділянок, 1 979 транспортних засобів, 4 879 часток у статутному капіталі, акції, паї, інше майно, що посвідчує корпоративні права, 17 майнових прав інтелектуальної власності, 60 інших майнових прав, 16 складених активів.

Таким чином, Національним агентством за відсутності законодавчих норм не забезпечено належного виконання функцій організації та здійснення заходів, пов'язаних з веденням обліку матеріальних активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні. Облік переданих АРМА таких матеріальних активів та коштів ведеться у ручному режимі без відображення у реєстрах бухгалтерському обліку.

Національним агентством своєчасно не виконано однієї з головних функцій – формування та ведення Реєстру. Як наслідок, не систематизовано в

єдиній електронній базі даних відомостей про застосування арешту активів як заходу забезпечення кримінального провадження чи цивільного судочинства, органи прокуратури та досудового розслідування не володіють актуальною інформацією про активи, на які накладено арешт у кримінальному провадженні.

Згідно з підпунктом 11 пункту 4 Положення № 613 АРМА для виконання покладених завдань укладає з юридичними та фізичними особами цивільно-правові угоди з питань, пов'язаних з проведенням оцінки та управління активами, у тому числі щодо їх зберігання (збереження), переміщення, охорони, страхування.

Аудитом встановлено, що протягом IV кварталу 2019 року, 2020–2021 років Національним агентством укладено 36 договорів про управління арештованими активами (майном), згідно з якими в управління передано 1 309 активів на загальну суму 4 488 498,5 тис. грн (у IV кварталі 2019 року укладено 4 договори щодо 2 активів на суму 328 885,0 тис. грн (два єдині майнові комплекси теплоелектроцентралей); у 2020 році – 17 договорів щодо 1 124 активів на суму 1 764 586,7 тис. грн (99 об'єктів нерухомості на суму 457 308,6 тис. грн, 989 од. транспортних засобів вартістю 537 615,5 тис. грн, 3 цілісні майнові комплекси вартістю 13 553,9 тис. грн, 29 земельних ділянок вартістю 69 159,0 тис. грн, 2 частки у статутному капіталі приватних товариств на суму 517 657,9 тис. грн та 2 об'єкти доарештованого нерухомого майна на суму 169 291,8 тис. грн); у 2021 році (станом на 01.12.2021) – 15 договорів щодо 183 активів на суму 2 395 026,7 тис. грн (95 об'єктів нежитлової нерухомості, 20 об'єктів житлової, 5 земельних ділянок на загальну суму 2 233 526,3 тис. грн та транспортні засоби (2 автомобільних транспорти, 12 од. річкового транспорту, 47 од. рухомого майна) на загальну суму 161 500,4 тис. гривень). Крім того, передано акції емітента по газопостачанню та газифікації загальною вартістю станом на дату укладання договорів 2 395 026,6 тис. грн (наразі здійснюються заходи з їх оцінки).

Тендерним комітетом АРМА протягом зазначеного періоду проведено 329 конкурсних відборів управителів активів, переданих в управління АРМА, та 73 конкурсних відбори суб'єктів оціночної діяльності (майна) (у IV кварталі 2019 року – 8 конкурсів, на яких обрано 2 переможців, та 2 конкурсних відбори суб'єктів оціночної діяльності; у 2020 році – 143 конкурси, на яких обрано 37 переможців, та 29 конкурсних відборів суб'єктів оціночної діяльності, на яких обрано 25 переможців; у 2021 році – 178 конкурсів, на яких обрано 25 переможців, та 42 конкурсних відбори суб'єктів оціночної діяльності, на яких обрано 29 переможців).

У 2020 році АРМА згідно з протоколом засідання тендерного комітету від 10.09.2020 № 31 проведено конкурсний відбір управителя арештованого активу, що включав корпоративні права 72 юридичних осіб, акції (цінні папери) 7 юридичних осіб, майнові права інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг, засвідчені 283 свідоцтвами на знаки для товарів і послуг, нерухоме та

рухоме майно ТОВ «Медіа Холдинг», які передані в управління АРМА на підставі ухвали Печерського районного суду м. Києва від 09.09.2019 у справі № 757/44199/19-к, термін подання документів – 28.08.2020 включно.

За результатами конкурсу тендерним комітетом прийнято рішення обрати переможцем конкурсного відбору ТОВ 1 та укласти з ним договір управління.

Згодом АРМА проведено конкурсний відбір суб'єкта оціночної діяльності для надання послуг з оцінки активів (протокол засідання тендерного комітету від 18.11.2020 № 40), строк подання документів – 03.12.2020 згідно з інформацією на офіційному вебсайті АРМА. Після розгляду, аналізу та обговорення конкурсних пропозицій тендерний комітет прийняв рішення про визнання переможцем ТОВ 2 (протокол засідання від 10.09.2020 №31).

АРМА затверджено Порядок конкурсного відбору управителів (протокол тендерного комітету від 14.08.2020 № 29) та Порядок конкурсного відбору суб'єктів оціночної діяльності (протокол тендерного комітету від 14.11.2020 № 38)

Згідно з цими порядками оцінка активів здійснюється за рахунок управителя. Відповідно, між АРМА, ТОВ 2 та ТОВ 1 укладено тристоронній договір від 18.01.2021 № 180121 на суму 240,0 тис. грн про надання послуг оцінки протягом 80 календарних днів. Звіт про укладений договір від 18.01.2021 опубліковано на вебсайті Prozorro (UA-2021-01-19-002655-B).

Під час аудиту встановлено, що ТОВ 2 не надано необхідної та достовірної інформації про активи (майно), зазначені у специфікації договору від 18.01.2021 № 180121 (лист від 24.05.2021 № АЕ 76/6/2021) та АРМА ініційовано розірвання договору. Національне агентство листами від 10.06.2021 № 4953/6.1-33-21/6, від 17.06.2021 № 5153/6.1-33-21/6 повідомило про це сторони в порядку, передбаченому договором.

У результаті, АРМА не проведено оцінки ТОВ «Медіа Холдинг», не укладено договору про ефективне управління, а отже, не забезпечено здійснення заходів з управління цим активом.

Водночас рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 15.06.2021 № 640/22243/20 встановлено стягнути за рахунок бюджетних асигнувань АРМА на користь ТОВ «Медіа Холдинг» 2,1 тис. грн, рішення АРМА визнано протиправними і скасовано рішення тендерного комітету (протокол засідання від 10.09.2020 № 31) про визнання ТОВ 1 управителем для управління арештованим майном ТОВ «Медіа Холдинг». Станом на 08.12.2021 АРМА кошти не сплачувались, оскільки звернення ТОВ «Медіа Холдинг» не надходило.

За поясненням Національного агентства, це спричинено відсутністю інформації та документів (укладених договорів, дозволів, квот, нематеріальних активів тощо), що унеможливило проведення оцінки корпоративних прав юридичних осіб, переданих в управління. Зокрема, юридичні особи, корпоративні права яких передано в управління, за місцем реєстрації не

знаходяться, працівники звільнені, керівників немає, а також втратила чинність/анульована в судовому порядку ліцензія на мовлення.

Отже, ТОВ «Медіа Холдинг» неможливо розглядати як єдиний комплекс, оскільки це юридично незакріплено, є лише різноманітні активи різних юридичних осіб.

З огляду на те, що вище зазначеною ухвалою до АРМА передано в управління активи (зокрема, корпоративні права більш ніж 72 окремих юридичних осіб, рухоме та нерухоме майно, акції (цінні папери) 7 юридичних осіб, майнові права інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг), які не є єдиним комплексом, управління активом та укладання відповідного договору не є можливим.

Таким чином, питання передачі в управління ТОВ «Медіа Холдинг» на сьогодні не вирішено.

Аудитом встановлено, що ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 13.04.2020 № 991/2929/20 (кримінальне провадження № 52019000000001083 від 06.12.2019) у порядку та на умовах, визначених статтями 19, 21 Закону № 772, передано в управління арештовані прості іменні акції у кількості 16 650 (шістнадцять тисяч шістсот п'ятдесят) штук Приватного акціонерного товариства «Газтранзит» з іноземними інвестиціями» (код ЄДРПОУ 25273549), міжнародний ідентифікаційний номер UA4000129001, форма існування – проста бездокументарна, номінальна вартість: 2000,00 грн кожна, що належать Акціонерному товариству «Закритий недиверсифікований венчурний корпоративний інвестиційний фонд «Голдмен» (код ЄДРПОУ 42081312) та обліковуються на рахунку у цінних паперах № 404186-UA40200138, відкритому у депозитарній установі Товариство з обмеженою відповідальністю «АЙ ПІ СЕК'ЮРІТІЗ» (код ЄДРПОУ 36301402).

На розгляд тендерного комітету АРМА надійшли пропозиції від ТОВ «СІРІУС -1» та АТ «Укртрансгаз».

Аудитом встановлено, що за позицією щодо суми надходжень до державного бюджету за звітний місяць, яку учасник готовий сплачувати за рахунок власних грошових коштів у разі неможливості забезпечення очікуваного розміру доходів (без ПДВ), пропозиція ТОВ «СІРІУС -1» становила 70 000,00 гривень. АТ «Укртрансгаз» в своїй пропозиції зазначило, що не має можливості здійснювати такий платіж за рахунок власних коштів, оскільки є суб'єктом природних монополій щодо провадження господарської діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу.

За результатами голосування (протокол засідання тендерного комітету від 13.05.2020 № 10), незважаючи на пропозицію ТОВ «СІРІУС-1» щомісячно сплачувати до державного бюджету за рахунок власних коштів 70 000 грн у разі неможливості забезпечувати очікуваний розмір доходів, одноголосно було прийнято рішення обрати переможцем конкурсного відбору АТ «УКРТРАНСГАЗ» та укласти з ним договір від 08.07.2020 № 2007000021.

Відповідно до абзацу другого пункту 3 частини сьомої статті 21 Закону № 772 у разі здійснення управління активами у вигляді частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв, управитель під час здійснення повноважень власника таких активів у вищих органах управління відповідної юридичної особи зобов'язаний погоджувати свої дії з власником таких активів.

Встановлено, що станом на 31.12.2021 жодних надходжень до державного бюджету за управління простими іменними акціями у кількості 16 650 штук Приватного акціонерного товариства «Газтрансит» з іноземними інвестиціями» не надходило, оскільки власником активу не надано згоди на управління цим активом.

Таким чином, внаслідок відхилення пропозиції ТОВ «СІРІУС-1» та обрання переможцем конкурсного відбору АТ «УКРТРАНСГАЗ» з подальшим укладанням з ним договору управління, державним бюджетом, за розрахунками, недоотримано 1 225,0 тис. грн (70 000 грн * 17,5 місяців).

Аудитом встановлено, що Національне агентство не ініціювало питання унормування реалізації підакцизних товарів. АРМА не має можливості на законних підставах здійснювати реалізацію арештованих підакцизних товарів на торгах (тютюн, алкогольні напої, пальне).

Так, у 2021 році в управління АРМА передано сигарети іноземного виробництва без марок акцизного податку різних видів у кількості 371 656 блоків та тютюнові вироби у кількості 1 495 431 пачка; тютюнову (тютюн, тютюновий пил, інше) та іншу продукцію (листи рослинного походження, відходи виробництва, інше) у картонних ящиках в кількості 677 шт. (тютюнова жилка – 66 ящиків, тютюнова суміш – 124 ящики, тютюновий пил – 232 ящики, відходи виробництва (папір сигаретний з фільтром) – 7 ящиків, пакування для тютюнових виробів (картонні пачки) – 2 ящики, нетютюнові матеріали – 68 ящиків) середньою вагою 120 кг кожен; 15 автоцистерн з паливно-мастильними матеріалами тощо.

Для вирішення цього питання необхідно внести зміни до окремих законів України, що регулюють таку діяльність, Закону № 772 та інших нормативно-правових і розпорядчих актів, що регламентують діяльність АРМА.

Аудитом встановлено, що у періоді, який підлягав аудиту, Національним агентством з ДП «СЕТАМ» укладено 3 договори про зберігання та складування транспортних засобів, переданих в управління АРМА.

Згідно з актами приймання-передачі наданих послуг та рахунками на оплату Національним агентством за укладеними договорами сплачено ДП «СЕТАМ» 373 654,26 гривні.

Водночас встановлено, що між Національним агентством та ДП «СЕТАМ» договори з 29.12.2020 по 25.07.2021 не уклалися, а послуги зі зберігання та складування транспортних засобів фактично надані. ДП «СЕТАМ» звернулось з позовною заявою до Господарського суду м. Києва щодо відшкодування Національним агентством 303 778,13 грн за зберігання та складування транспортних засобів, які знаходились на зберіганні цього підприємства.

Рішенням Господарського суду м. Києва від 11.10.2021 у справі № 910/12819/21 позовні вимоги ДП «СЕТАМ» задоволено частково, з АРМА на користь ДП «СЕТАМ» стягнуто 277 908,0 грн та 3 відс. річних у сумі 114,21 гривні. АРМА подано апеляційну скаргу на зазначене рішення до Північного апеляційного господарського суду. Відкрито апеляційне провадження у справі № 910/12819/21 та триває судовий розгляд.

З 01.10.2019 по 01.12.2021 за зберігання транспортних засобів Національним агентством сплачено 373,7 тис. грн, в судовому порядку вирішується питання про сплату боргу та штрафних санкцій – 278,0 тис. гривень.

Станом на 01.12.2021 в управлінні АРМА перебувають 42 транспортні засоби, які передано згідно з актами приймання-передачі: 3 – передано організатору торгів для реалізації, 39 – немає можливості реалізувати та/або передати в управління у зв'язку із невідповідністю номерів кузовів.

Протягом періоду, що підлягав аудиту (з 01.10.2019 по 31.12.2021), Національним агентством передано в управління 2 транспортні засоби та реалізовано 16 на загальну суму 10 741 880,80 грн, які розміщені на депозитних рахунках АРМА. Станом на 01.12.2021 власникам повернено 6 896 380,91 грн, з яких 4 871 050,88 грн – «тіло» та 2 025 329,03 грн – нараховані відсотки.

Варто зазначити, що кошти, сплачені Національним агентством за зберігання транспортних засобів, не відшкодовуються власниками як після повернення активу, так і після реалізації активу з нарахованими відсотками від депозиту.

Це призводить до додаткового навантаження на державний бюджет та по суті є непродуктивним використанням бюджетних коштів у сумі 373,7 тис. гривень.

Відповідно до чинного законодавства Національне агентство забезпечує збереження вартості активів шляхом їх передачі суб'єктам господарювання за договором або шляхом реалізації. Ресурсів та повноважень АРМА для забезпечення збереження активів іншим способом, зокрема охорони, немає.

Водночас з моменту надходження ухвали про передачу активів в управління АРМА до фактичного прийняття активу управителем може минути багато часу – від кількох місяців до кількох років. Це зумовлено тривалістю процесів збору інформації про актив, проведення конкурсу з відбору управителя, оцінки активу, отримання дозвільних документів тощо.

Зокрема, конкурсний відбір управителя резиденції «Межигір'я» оголошувався з 2018 року 5 разів, кожен з яких тривав півроку, нерухомого майна у м. Києві (квартири по вул. І. Мазепи та по вул. П. Мирного) протягом 2020–2021 років – 7 разів, Новоайдарського елеватора – 6 разів, комплексу будівель і споруд у м. Суми – 6 разів, протягом 2021 року так і не було вирішено питання управління активами ПАТ «Одеський нафтопереробний завод» тощо.

На думку аудиторів, для забезпечення збереження вартості арештованих активів Національним агентством необхідно розробити та надати на розгляд Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо унормування питання передачі

в управління активів профільним державним підприємствам на час здійснення процесу передачі активу управителю.

У 2019–2021 роках функціональну діяльність Національного агентства (центрального апарату) забезпечували 5 структурних підрозділів: управління виявлення та розшуку активів; управління менеджменту активів; міжнародне управління; управління правового забезпечення, відділ моніторингу ефективності менеджменту активів.

Фактична чисельність працівників становила від 83 у 2019 році (62 відс. штатної чисельності працівників АРМА) до 93 у 2021 році (59 відс. штатної чисельності працівників).

Адміністрування процесів функціональної діяльності Національного агентства (центрального апарату) у 2019–2021 роках забезпечували 12 структурних підрозділів, фактична чисельність їх працівників у 2019 році становила 50 осіб (38 відс. фактичної чисельності працівників АРМА), а вже у 2021 році – 65 (41 відс. фактичної чисельності працівників АРМА).

Аудит, проведений територіальними управліннями Рахункової палати МТУ АРМА, засвідчив недостатній рівень завантаженості працівників МТУ в частині здійснення заходів, пов'язаних з оглядом, фактичним прийняттям в управління активів та контролем за станом виконання управителями договорів з управління активами.

Так, за результатами аудиту територіальним управлінням Рахункової палати по Львівській, Волинській та Тернопільській областях (у м. Львів) встановлено, що Західне МТУ АРМА виконувало повноваження та функції, передбачені Законом № 772, лише за окремими дорученнями Голови АРМА та/або його заступників.

У 2020 році виконано лише 5 доручень, у січні–листопаді 2021 року – 9 доручень щодо огляду активів, які передано в управління АРМА.

Протягом січня–березня, травня–червня, серпня–вересня та листопада 2020 року (8 місяців) та січня, червня–серпня 2021 року (4 місяці) жодних оглядів активів Західним МТУ АРМА не здійснювалось, оскільки відповідних доручень не надходило.

У 2020 році Західним МТУ АРМА виконано лише 3 доручення, у січні–листопаді 2021 року – 7 доручень, пов'язаних з фактичним прийняттям активів в управління за зверненням прокурора або слідчого згідно з актами приймання-передачі.

Протягом січня, березня–червня та серпня–грудня 2020 року (10 місяців) та травня–червня і жовтня 2021 року (3 місяці) доручення, пов'язані з фактичним прийняттям активів в управління, до Західного МТУ АРМА не надходили.

У 2020 році Західне МТУ АРМА заходів щодо перевірки виконання управителем договорів управління активами не здійснювало; у січні–листопаді 2021 року проведено лише одну таку перевірку.

Протягом 2020 року та січня–серпня 2021 року (20 місяців) доручення щодо здійснення перевірок виконання управителем договорів управління активами до Західного МТУ АРМА не надходили.

Крім цього, вибіркоким аналізом стану виконання Західним МТУ АРМА планів заходів МТУ на 2020–2021 роки встановлено, що у цей період не доводились та, відповідно, Західним МТУ АРМА не виконувались такі завдання, пов'язані з управління активами, зокрема:

- організація збору інформації щодо потенційних управителів активів, які передані або можуть бути передані в управління АРМА (відповідно до розподілу за територіями);

- забезпечення участі як спостерігача співробітника Західного МТУ АРМА під час відбору управителя активами в центральному апараті АРМА;

- здійснення заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку активів, розташованих (zareestrovanih) на відповідній території, та управлінням активами, в тому числі їх зберіганням (zбереженням), переміщенням, охороною, страхуванням, для цілей їх подальшої передачі в управління або для реалізації;

- участь у забезпеченні формування та ведення Реєстру у порядку, встановленому положенням про Реєстр.

Подібна ситуація виявлена і в інших МТУ АРМА, що свідчить про неналежну організацію діяльності МТУ та призводить до додаткового бюджетного навантаження.

Крім того, як встановлено аудитом, функції, що виконуються працівниками центрального апарату та Центрального МТУ Національного агентства у Київській області та м. Києві, дублюються.

На забезпечення функціонування МТУ АРМА у 2019–2021 роках здійснено видатків у сумі 88 979,5 тис. гривень.

5.3. Рекомендації:

Розробити спільно із заінтересованими органами державної влади нормативно-правовий акт щодо внесення змін до законодавства у частині врегулювання порядку ведення бухгалтерського обліку арештованих активів (доходів), одержаних від корупційних та інших злочинів, та подати на розгляд Кабінету Міністрів України;

- забезпечити введення в промислову експлуатацію Реєстру;

- розробити та подати на розгляд Кабінетові Міністрів України пропозиції:

- щодо унормування питання передачі в управління активів профільним державним підприємствам на час здійснення процесу передачі активу управителю для забезпечення збереження вартості арештованих активів;

- щодо унормування питання реалізації арештованих підакцизних товарів;

- щодо створення на базі МТУ АРМА відокремлених структурних підрозділів Національного агентства без статусу юридичної особи.

6. ОЦІНКА СТАНУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Національним агентством організовано систему внутрішнього контролю та забезпечено функціонування підрозділу внутрішнього аудиту. АРМА розроблені та використовуються внутрішні нормативні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну, моніторингу. Водночас адміністративних регламентів АРМА не складено.

Встановлено факти залучення сектору внутрішнього аудиту до організації системи внутрішнього контролю АРМА, чим порушено вимоги Наказу № 1247.

6.1. Нормативно-правова база

Частиною третьою статті 26 Бюджетного кодексу (із змінами, внесеними Законом України від 06.12.2018 № 2646), зокрема, визначено, що розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначено Кабінетом Міністрів України. Організаційно-методологічні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту встановлено Мінфіном, яке забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, у тому числі здійснює оцінку функціонування систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Перелік питань, які повинні бути врегульовані внутрішніми документами установи, визначено пунктом 8 Основних засад № 1062.

Згідно з підпунктом 10 пункту 5 Положення № 613 АРМА з метою організації своєї діяльності надає МТУ АРМА методичну і практичну допомогу, здійснює контроль за їх діяльністю.

Частиною четвертою статті 36 Закону № 922 (у редакції Закону від 01.12.2019) визначено, зокрема, що умови договору про закупівлю не повинні відрізнятись від змісту тендерної пропозиції за результатами аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі.

Абзацом другим частини першої статті 37 Закону № 922 (у редакції Закону від 01.12.2019) визначено, що договір про закупівлю є нікчемним у разі його укладення з порушенням вимог частини четвертої статті 36 цього Закону.

Згідно зі статтею 10 Закону № 922 (у редакції Закону від 01.12.2019) замовник самостійно та безоплатно через авторизовані електронні майданчики оприлюднює на вебпорталі уповноваженого органу в порядку, встановленому уповноваженим органом та цим Законом, інформацію про закупівлю, зокрема договір про закупівлю – протягом двох днів з дня його укладення.

Відповідно до абзацу третього частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу та пункту 3 Порядку № 1001 у державному органі для здійснення

внутрішнього аудиту утворюється як самостійний підрозділ структурний підрозділ внутрішнього аудиту.

Пунктом 3 підрозділу 1 розділу III Наказу № 1247 передбачено, що керівник та працівники підрозділу внутрішнього аудиту не повинні брати безпосередню участь в організації внутрішнього контролю, управлінні ризиками і прийнятті управлінських рішень, створенні та організації (у тому числі разом з іншими структурними підрозділами установи) будь-яких заходів та процесів, що забезпечують операційну діяльність установи.

Методичними рекомендаціями з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995, а саме абзацом першим пункту 1.6 розділу I передбачено, що організація та здійснення внутрішнього контролю в установі відбувається шляхом, зокрема, видання/затвердження керівниками ряду внутрішніх документів (в тому числі регламентів), спрямованих на належне функціонування внутрішнього середовища, забезпечення здійснення управління ризиками, вжиття заходів контролю, налагодження комунікацій та обміну інформацією в установі, здійснення моніторингу тощо.

6.2. Виявлений стан справ та висновки

Національне агентство провадить свою діяльність відповідно до Положення № 613, яким визначено (підпункт 7 пункту 11), що Голова АРМА затверджує структуру центрального апарату АРМА, структуру, штатний розпис та кошторис МТУ АРМА.

Організацію та функціонування системи внутрішнього контролю, управління ризиками та здійснення їх оцінки в Національному агентстві забезпечує відділ управління ризиками, який є самостійним підрозділом АРМА.

У 2019–2021 роках Національним агентством забезпечено:

організацію процесу управління ризиками на основі експертних висновків самостійних структурних підрозділів АРМА, збір, систематизацію та аналіз відповідної інформації;

надання методологічної допомоги працівникам АРМА та проведення роз'яснювальної роботи з питань організації системи управління ризиками;

своєчасну ідентифікацію ризиків за напрямками та оцінку ризиків за критеріями ймовірності виникнення і суттєвості їх впливу на здатність установи виконувати визначені законодавством завдання та функції для досягнення нею встановлених цілей.

У Національному агентстві здійснюється комунікація між структурними підрозділами АРМА, установами нижчого рівня, а також з органами виконавчої влади, підприємствами, органами місцевого самоврядування, науковими установами та навчальними закладами, закордонними представниками тощо з метою забезпечення виконання основних функцій АРМА та провадження фінансово-господарської діяльності. Обмін інформацією між внутрішніми та зовнішніми учасниками стосується заходів щодо функціонування та

вдосконалення системи внутрішнього контролю.

Національне агентство не скористалось Методичними рекомендаціями з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995, щодо організації та здійснення внутрішнього контролю в установі шляхом, зокрема, затвердження регламентів, спрямованих на належне функціонування внутрішнього середовища, управління ризиками, вжиття заходів контролю, налагодження комунікацій тощо.

Такі адміністративні регламенти процесів діяльності Національним агентством не визначались.

Система заходів контролю, зокрема, включає стратегічні, операційні, щорічні та щомісячні плани роботи, заходи щодо оцінювання результатів діяльності установи, укладання договорів про матеріальну відповідальність з посадовими особами, проведення інвентаризацій тощо.

Відповідно до підпункту 10 пункту 5 Положення № 613 наказом АРМА від 14.08.2020 № 350 (зі змінами від 30.09.2020) затверджено Порядок здійснення контролю за діяльністю МТУ АРМА.

Контроль за діяльністю МТУ здійснюється шляхом проведення планових або позапланових перевірок.

Наказами АРМА від 30.09.2020 № 415 та від 27.01.2021 № 36 затверджено графіки проведення планових перевірок діяльності МТУ АРМА у 2020–2021 роках. Для проведення таких перевірок наказами Національного агентства утворювалися робочі групи з числа працівників центрального апарату.

У 2020–2021 роках здійснено по шість перевірок діяльності МТУ.

Вибірковою перевіркою актів встановлено, що акти розкривали передбачені планом перевірок питання, містили аналіз діяльності МТУ, що перевірялося, факти порушень законодавства, а також висновки і пропозиції щодо покращення діяльності МТУ.

Зокрема, в актах Національного агентства від 21.05.2021 № 1, від 29.06.2021 № 3, від 13.08.2021 № 6 за результатами планових перевірок діяльності МТУ за 2019–2021 роки встановлено такі порушення вимог Закону № 922:

за результатами процедури відкритих торгів між Південним МТУ АРМА і ТОВ «Торгова фірма ТіД» укладено договір про придбання комп'ютерного обладнання від 19.11.2019 № 19/1/11-2019 на суму 14848,48 гривні. Додатковою угодою від 05.12.2019 № 1 до цього договору вартість комп'ютерного обладнання змінено: сума договору становила 24 948,48 гривні. Зазначене спричинило порушення вимог частини четвертої статті 36 Закону № 922, оскільки умови договору про закупівлю відрізнялися від змісту тендерної пропозиції за результатами аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі. Згідно з абзацом другим частини першої статті 37 Закону № 922 договір про закупівлю є нікчемним у разі його укладення з порушенням вимог частини четвертої статті 36 цього

Закону;

за результатами процедури закупівлі Центральним МТУ укладено договір від 13.12.2019 № 71, до якого у подальшому внесено зміни шляхом укладення додаткової угоди від 19.12.2019 № 1: суми договору збільшено на 24 300,00 гривень. Цим порушено вимоги частини четвертої статті 36 Закону № 922, оскільки умови договору про закупівлю відрізнялися від змісту тендерної пропозиції за результатами аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі. Згідно з абзацом другим частини першої статті 37 Закону № 922 договір про закупівлю є нікчемним у разі його укладення з порушенням вимог частини четвертої статті 36 цього Закону;

за результатами процедури закупівлі Центральним МТУ укладено договір від 05.02.2020 № 212/9 на суму 47 965, 00 гривень. У порушення статті 10 Закону № 922 Центральним МТУ не опубліковано в електронній системі закупівель інформацію та/або звіт про укладений договір.

Відповідно до пункту 3 Порядку № 1001, Стандарту 2 «Незалежність та об'єктивність» Наказу № 1247, з метою створення та забезпечення організаційної і функціональної незалежності підрозділу внутрішнього аудиту наказом АРМА від 25.02.2019 № 51 (із змінами від 11.12.2019 № 595) затверджено Положення про Сектор внутрішнього аудиту центрального апарату Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Згідно зі штатним розписом чисельність зазначеного підрозділу становить 3 одиниці – начальник сектору та 2 головних спеціалісти.

Система внутрішнього аудиту АРМА відповідає вимогам законодавства у цій сфері, Національним агентством забезпечено:

внутрішню нормативно-правову базу щодо визначення стратегії розвитку внутрішнього аудиту;

внутрішню нормативно-правову базу, що регламентує діяльність підрозділу внутрішнього аудиту;

формування, затвердження та виконання планів (стратегічних, операційних, поточних планів діяльності) та внесення змін до них;

дотримання вимог нормативно-правових актів у частині організації внутрішніх аудитів;

підтвердження матеріалів внутрішніх аудитів у частині дослідження усіх програмних питань, а саме: збір аудиторських доказів для обґрунтування аудиторських висновків у розрізі кожного конкретного питання аудиту; дотримання вимог нормативно-правових актів та внутрішніх документів у частині документування внутрішніх аудитів та форм аудиторських звітів; здійснення документування обставин в аудиторських звітах зрозуміло, доступно, об'єктивно, виявлення аудиторських доказів та фактів встановлених недоліків, порушень чітко та зрозуміло, наявність відповідних посилань на нормативно-правові акти; відповідність аудиторських доказів (наявні у матеріалах аудиту) висновкам аудиторів, наведеним у аудиторських звітах;

результативність проведених внутрішніх аудитів, включаючи достовірність звітних даних;

реалізацію результатів внутрішніх аудитів;

моніторинг впровадження та чіткі терміни реалізації аудиторських рекомендацій, посадових осіб, відповідальних за реалізацію кожного конкретного заходу, а також очікувані результати провадження рекомендацій;

моніторинг впровадження аудиторських рекомендацій з урахуванням вимог нормативно-правових актів.

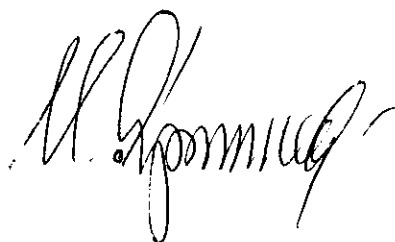
Водночас встановлено, що у 2019 та 2020 роках сектор внутрішнього аудиту залучався до організації внутрішнього контролю, що забезпечують операційну діяльність АРМА, що не відповідало вимогам пункту 3 підрозділу 1 розділу III Наказу № 1247.

Таким чином, Національним агентством організовано систему внутрішнього контролю та забезпечено функціонування підрозділу внутрішнього аудиту. АРМА розроблені та використовуються в діяльності внутрішні нормативні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну, моніторингу. Адміністративні регламенти основних процесів діяльності АРМА не визначались. Внаслідок неналежного контролю за проведенням процедур закупівель і укладанням договорів, протягом IV кварталу 2019, 2020–2021 років із порушенням законодавства у сфері публічних закупівель МТУ АРМА здійснено закупівель на 72,9 тис. гривень. Також встановлено окремі факти залучення сектору внутрішнього аудиту до організації системи внутрішнього контролю АРМА.

6.3. Рекомендації:

постійно вдосконалювати роботу з адміністрування основних процесів діяльності АРМА з метою мінімізації ризиків та недопущення порушень (з урахуванням особливостей діяльності всіх структурних підрозділів, задіяних у цих процесах), розробити та затвердити адміністративні регламенти пріоритетних напрямів діяльності Національного агентства.

Член Рахункової палати

Ігор ЯРЕМЧУК